

EUGEN DORCESCU

MIOZOTIS

POEME REGĂSITE

★ ★ ★ ★ ★
★ *Eurostampa*

EUGEN DORCESCU

MIOZOTIS

Poeme regăsite

EUGEN DORCESCU

MIOZOTIS

Poeme regăsite

Ediție critică
de
Mirela-Ioana Dorcescu

Postfață
de
Livius Petru Bercea

Editura *urostampa*
Timișoara, 2023

© 2023.

Eugen Dorcescu și Mirela-Ioana Dorcescu.

Pe Coperta a IV-a: Eugen Dorcescu, 28 septembrie 2022.
Instantaneu de Mirela-Ioana Dorcescu.

Coperta: Loredana Drinceanu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DORCESCU, EUGEN

Miozotis : poeme regăsite / Eugen Dorcescu ; ed. critică
de Mirela-Ioana Dorcescu ; postf. de Livius Petru Bercea. -
Timișoara : Eurostampa, 2023
ISBN 978-606-32-1372-4

I. Dorcescu, Mirela-Ioana (ed.)

II. Bercea, Livius Petru (postf.)

821.135.1

Editura Eurostampa

Timișoara, Bd. Revoluției din 1989 nr. 26

Tel.: 0256-204816

edituraeurostampa@gmail.com

www.eurostampa.ro

Tipărit la Eurostampa

CUVÂNT ÎNAINTE
MIOZOTIS ȘI POEZIA MISTICĂ
DORCESCIANĂ

Întâlnirea cu Eugen Dorcescu, în anul de grație 2015, a avut printre consecințe afirmarea și, în timp, consacrarea mea drept „dorcescolog”, calitate manifestată, în plan literar, în cel puțin două registre: editorial și hermeneutic. Ca orice alte activități, și editarea, și interpretarea de texte literare sunt dependente de context. În ce mă privește, contextul în care le-am desfășurat, pe baza studiilor mele filologice și a experienței scrierilor literare, desigur, este, înainte de toate, cel familial. Din 2017 încoace, relația cu textele dorcesciene a fost determinată și de statutul meu de soție a lui Eugen Dorcescu, de strânsa și permanenta colaborare cu autorul, ce decurge firesc din acest statut. După ce m-am ocupat de opera tipărită a scriitorului și am realizat o antologie ne-varietur în 2015 (*Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*) și o alta tematică în 2017 (*Sub cerul Genezei*), în 2019 am avut acces la manuscrisele sale și m-am dedicat acestora cu scopul de a le edita profesionist, în urma unei selecții severe – din perspectivă tematică, stilistică și, mai ales, estetică – a textelor, a unei structurări și prezentări adecvate a cărților de poezie și de proză. Acum, la apariția celui de-al șaselea volum

desprins din manuscrisele olografe (după cărțile de poezie *Agonia caniculei* – 2019; *Aproapele. 111 Psalmi și alte poeme* – 2022; *Leviatanul. Poeme uitate* – 2022; respectiv, după cele două volume de jurnal: *Îngerul Adâncului* – 2020 și *Adam* – 2020), retrospectiva conlucrării cu Eugen Dorcescu, poet și editor de elită, în munca de editare face posibile câteva clarificări metodologice, care să ilustreze cum am conceput și realizat, în linii mari, această activitate. Fiecare din noi a avut responsabilitatea sa în trei etape bine delimitate:

- Stabilirea materialului a fost exclusiv în sarcina mea. Am citit atent manuscrisele, am îndepărtat poemele neterminate, variantele mai puțin convingătoare etc. și am reținut doar acele texte ce mi se păreau publicabile, pe care le-am transcris/tehnoredactat fidel și le-am integrat în fișiere tematice și cronologice. Apoi am livrat materialul, în această formă, autorului său.
- Extragerea unei substanțe artistice din materia textuală i-a revenit lui Eugen Dorcescu. Autorul i-a aplicat materialului brut o structură și o ținută estetică. Și în cazul de față, scriitorul a stabilit structura volumului: secțiunile, titlurile de secțiuni sau/și de poeme, succesiunea acestora. Eugen Dorcescu a revizuit artistic fiecare poem în parte sau a dat girul unor poeme ce nu necesitau nicio retușare, atent și la valoarea simbolică a numărului textelor ce aveau să alcătuiască

volumul. Mi-a trimis mai multe drafturi și, finalmente, volumul în variantă editabilă, sub semnătura sa.

- I-am aplicat acestuia o lectură filologică și critică, asumându-mi responsabilitatea pentru acuratețea expresiei. Apoi am analizat conținutul volumului. I-am adăugat comentarii, în note de subsol, prefețe, glose sau în altfel de texte însoțitoare. I-am încredințat autorului varianta corectată și adaosurile mele, pentru a conveni asupra configurației ultime. Apoi, am predat manuscrisul spre publicare editurii (până acum, în 2019 și în 2020, Editurii Mirton din Timișoara, iar în 2022, Editurii Eurostampa, din aceeași localitate; actualmente, la Editura Eurostampa).

Volumul *Miozotis. Poeme regăsite* conține 102 poeme inedite din perioadele 1972-2002 și 2019-2023. Trebuie spus că, după 2002, numărul textelor poetice manuscris, rămase în arhiva poetului, scade drastic, cele reținute spre publicare în volumele apărute începând cu 2003 (*Elegii/ Poemele Bătrânului*, 2003; *Moartea tatălui*, 2005; *În Piața Centrală*, 2008; *Drumul spre Tenerife*, 2009) fiind donate de Eugen Dorcescu Bibliotecii Eparhiale a Mitropoliei Banatului, în anii 2010 și 2011. (Cf. *Eugen Dorcescu în „Timișoara” - Volum omagial 80*, Editura Mirton, Timișoara, 2021, p. 430-434). Manuscrisele plachetelor *Nirvana* (2014) și *Elegiile de la Carani* (2017) se află în arhiva poetului.

Am subliniat în prefața *Leviatanului*, intitulată *Povestea manuscriselor dorcesciene*, temerea mea că anumite poezii au fost nedreptățite în procesul de selecție. Prin urmare, pentru a elimina această supoziție, care s-a dovedit întemeiată, la începutul acestui an, am reluat lectura poeziilor olografe ale lui Eugen Dorcescu și am redactat încă 29 de fișiere, fiecare dintre acestea conținând între 35 și 40 de piese, asumate ca poeme finalizate, prin datare și semnătură, de către autor. ***Până la urmă, aproximativ 10% au fost reținute de Eugen Dorcescu pentru publicare.***

Aplicarea unui criteriu tematic în alegerea textelor pentru *Miozotis* a contribuit la consolidarea direcției mistice (pe linia *Aproapelui* și a *Leviatanului*), care, îndepărtându-l, poate, de poeții români contemporani, îl apropie, decisiv, pe Eugen Dorcescu, așa cum observase Andrés Sánchez Robayna, de misticii occidentali. Legătura nemijlocită cu Dumnezeu, găsit în mod miraculos, și căutat apoi cu certitudinea de neclintit a consubstanțialității eului liric cu El („Tu ești veșnicia./Eu sunt/veșnicia” – *Clipe 27/ Dies illa*), generează și/sau întreține un lung șir de trăiri mistice intense, a căror energie inundă pagina, șiroind în forme prozodice surprinzătoare, în care ritmul (cardiac) al poeziei, în asociere cu rima, reprezintă singurele elemente de organizare discursivă provenite din prozodia clasică.

Unitatea tematică și stilistică a volumului este dublată de o incontestabilă altitudine estetică, probată cu instrumente analitice puse la dispoziție de poeticianul Eugen Dorcescu. Cel mai spectaculos dintre acestea, cu rezultate matematice, îl constituie „calcularea” secțiunii de aur în poezie. Corespunzătoare celebrului număr Phi (1,61803...) al lui Euclid, aceasta reprezintă, în viziune dorcesciană, raportul dintre silabele neaccentuate și cele accentuate din discursul poetic. Un raport cvasiechivalent cu Phi se identifică la poemele cele mai proeminente, mai compacte, mai clare și mai tranzitive din componența volumului. Astfel, în *Miozotis*, prologul, care dă și titlul volumului, text profetic, cu fundamente culturale și rafinate vibrații erotice, sunt 68 de silabe neaccentuate și 44 accentuate. Raportul lor este 1,61904... În *Clipe 1*, poem din anul debutului editorial (1972), când revelația își găsește, la poetul ermetic ce se anunța a fi Eugen Dorcescu, o expresie axiomatică: „Suntem atât de rari, că-n jur e soare”, numărul silabelor neaccentuate este de 53, al celor accentuate, 33; iar raportul lor este de 1,60606... Întâmplător sau nu, poemul scris în dialog cu Eminescu, intitulat, intertextual, *Bătrânul Dascăl/Clipe 23* și dedicat Profesorului G.I. Tohăneanu, autorul modernei teorii a substituției ritmice, se înscrie în seria celor ce atestă prezența proporției de aur: identificăm aici 84 silabe neaccentuate și 52 accentuate. Raportul lor: 1,61538... Și cercetarea misterioasei *sectio aurea* poate continua cu rezultate

dintre cele mai interesante, arătând că recuperarea manuscriselor este și de natură axiologică.

Un ciclu de 33 de poeme (număr egal cu anii petrecuți de Iisus pe pământ), intitulat *Revelații*, și subintitulat *La Clopotiva*, ocupă partea centrală a cărții. Subtitlul este numele unei localități din județul Hunedoara, „purtând în sine sunetele” – îndelung chemătoare, îndelung răscolitoare și liniștitoare – ale clopotului, ce anunță, pentru subiectul liric, un timp și un spațiu al iluminării. Al epifaniilor întremătoare și ziditoare. Al întâlnirii Cuvântului fără sfârșit. Cuvânt care-și trimite de aici energiile tainice în toate secvențele cărții, uniformizând substanța artistică, orânduită și în alte trei cicluri: *Răstigniri*, *Solilocvii* și *Clipe*. Toate titlurile de cicluri sunt substantive nearticulate, comunicând simțăminte unice, nerecognoscibile.

Peisajul și ambianța satelor vechi românești, netulburate în pacea lor genezică, lecturile biblice ale Poetului și experiența stihuirii cărților poetice și sapiențiale ale *Bibliei* sunt fundalul unor confesiuni cutremurătoare, izvorâte, ca fântânile arteziene, din lăuntricitatea cea mai pură a creatorului de poezie: „misterul misterelor,/tăinuita Treime” (*Revelații* 24). Asemenea texte pretind lecturi în cheie existențială și livrescă. Poetul trăiește în spirit blagian setea de dumnezeire și liniștea îi „picură în suflet”, întetindu-i zbuțumul sondării de sine, întocmai ca predecesorului său. Poetul scrie „pe dedesubt”, cum își dorea Arghezi, dar

se izbește de Dumnezeu „viu și concret” (v. *Sicomorul*, epilog), spre deosebire de acesta. Însă, dincolo de onorantele ecouri, ce l-ar situa într-o tradiție a liricii românești, dincolo de orice analogii posibile cu operele unor poeți mistici de aiurea, poate mai onorante încă, este obligatoriu să remarcăm originalitatea frapantă a lui Eugen Dorcescu.

Deși se recunosc în texte sursele biblice, Poetul sugerează că inspirația sa vine, mai ales, din lumea impregnată de prezența Divinității. O lume paradoxală, o sinteză între cea profund românească și sacrul „Pământ al Făgăduinței”: „Muntele pare un leu adormit, la/picioarele Tale” (*Revelații* 5). Într-o asemenea lume, al cărei centru revelat este Dumnezeu, trăirea mistică anulează orice paradox (întreținându-l): „Te-am căutat și Te/caut mereu, deși Te-am/găsit” (*Răstigniri* 5). Totul e aici relativ și adevărat, în egală măsură, deoarece punctul de referință este divin: „Căci lumina e beznă, și/bezna-i lumină” (*Solilocvii* 7), „Sunt viu,/în sfârșit,/ fiindcă nu mai exist” (*Solilocvii* 7), „Ce grea, ce strivitoare/ți-e mângâierea/că stai să-I ascuți/toată viața/tăcerea” (*Solilocvii* 13) etc. În asemenea condiții, deloc paradoxal, ascensiunea spirituală a eului liric, contopit cu spațiul și timpul, este un continuu exod: „Timpul și spațiul și eu/suntem una: *Exodul*” (*Revelații* 32), ce se desfășoară într-o imaginație diurnă, cu baze cultural-spirituale: „Pustia-i o carte, înspre/ceruri deschisă./Tu o scrii. Eu o străbat, șir cu/șir,/către Țara

Promisă” (*Revelații 27*). Durata urcușului este imprezvizibilă. Nu este de dorit ca el să se restrângă la parcurgerea unui drum teluric, ci a unuia fără sfârșit. Caracterul repetitiv și durativ al tuturor acțiunilor eului liric, mobilizarea sa întru credință și adevăr, ignorând convențiile, sunt exprimate de gerunzii cu valoare predicativă, beneficiare de accent frastic, în poziții forte: „în iluzia lumii: eu *plecând*, ea/*plecând*” (*Răstigniri 1*). Sau: „Dar/oriunde, oricând/către Tine mergeam, chiar în/lume *mergând*” (*Revelații 22*). Motivarea înaintării perpetue o reprezintă întoarcerea la tărâmurile natale, întrezărite doar, conform unei intuiții cel puțin plauzibile: „Trupul meu s-a ivit într-un loc și într-o/vreme anume,/însă duhul dorește sălaş/(dorește să-l lași) în divinul/Tău Nume./Drumul lui e-o întoarcere, și o/știe prea bine./Locul nașterii sale și tărâmurile natale sunt la Tine,/prin Tine” (*Revelații 30*). Fiu al lui Dumnezeu, eul liric își relevă, într-un timp-spațiu sacru, frățietatea cu Hristos: „Îmi șterg fruntea de sânge, îmi/smulg cuiele, spinii” (*Revelații 6*).

Reverberațiile acestor nuclee semnificative iau forme metaforice dintre cele mai percutante la un maestru al metaforei, cum este Eugen Dorcescu. Iată două poeme ce dezvoltă aceeași esență metaforică de la o ocurență a vocabulei la alta, atestând meșteșugul enunțării lirice: *Revelații 4* și *Revelații 9*. În primul, apare în amonte metafora substantivală *fulgerul*, în asociere cu *coasa* și cu verbul acroșat din sfera

semantică a uneltei agricole, *a tăia*: „Iarba pe care *fulgerul* coasei/atât de repede-o taie”. În aval, metafora *fulger* este pusă în relație cu Dumnezeu. Inducția metaforică verbală atinge conotațiile spirituale ale verbului „a sorbi”, generând un lanț metaforic foarte expresiv, care evidențiază o trăire mistică impresionantă: „... Aștept/*fulgerul Tău/să mă soarbă*”. Aceeași emoție progresivă o regăsim în al doilea poem. La început, aici figurează o metaforă spirituală, *icoane*, într-o structură coalescentă, la limita comparației: „piepții muntelui par mari/*icoane-n lumină*”. A doua oară, aceeași substanță, după un evident crescendo emoțional, se revarsă în finalul apoteotic al poemului, vorbind despre ilimitarea creației divine, a sacrului debordant, atoate(lumile) cuprinzător: „Lumea noastră-i doar una/dintre *icoanele Tale*”. De multe ori, din filajul metaforic se înfiripă imagini de o frumusețe ce-ți taie respirația: „Poate că toate aceste/mirări genuine/sunt urmele palmelor/*Tale în lutul din mine*” (*Solilocvii 10*); „Văzduhul întreg e un noian/de albe cascade./Vântul, prin ele,/țese vâltori și perdele” (*Solilocvii 23*); „Contemplu, în/vedenie, cadavrul istoriei, întins,/ca pe-un cosmic miriapod,/pe al clipelor dric” (*Solilocvii 1*) etc.

Gândirea analogică traversează straturile adânci ale tuturor poemelor, la a căror suprafață răzbesc comparații și metafore ce transmit, cât mai deslușit cu putință, stări sufletești și mentale pentru care nu există lexeme în sistemul limbii, întrucât ele nu sunt colecti-

ve, ci individuale, nu aparțin maselor, ci celor puțini: „to the happy few”. (In)accesibilitatea poeziei dorcesciene constă în această strategie expresivă, care, păstrând proporțiile, amintește de Parabolele lui Iisus, de Psalmii davidieni, de Pildele solomoniene – texte-model pentru *poiesis*, încărcate de figuri pentru a da șansă cât mai multor receptori să ajungă la tâlcul mesajelor.

De aceea, volumul *Miozotis. Poeme regăsite*, reprezentativ pentru poezia mistică (religioasă, care îl leagă pe om de Dumnezeu – mediat sau nu), se adresează îndeosebi celor inițiați în *Cartea Cărților*, rezonanți cu Poetul în viziune și sensibilitate. Dar nu se sustrage celor ce, indiferent de credință și de experiență mistico-religioasă, se pot bucura de estetica și anvergura unor poeme spirituale, elaborate în cea mai limpede, mai elevată și mai frumoasă limbă românească. Desigur că această precizare se impune doar într-o lume secularizată, cum este cea în care trăim. Altfel, în universul Celui ce este, niciun vers n-ar mai trebui etichetat drept mistic, ci ca rezultat al unei stări de normalitate, eul creator fiind conștient, edificat, de apartenența sa la Împărăție.

MIRELA-IOANA DORCESCU

MIOZOTIS

Mirelei-Ioana

Spunea, cândva, sublimul Calderón
(În care veac, mileniu sau eon?),
Spunea-n viu grai, vedenie sau scris
Că viața omenească-i doar un vis.

L-am fost crezut? Sau nu l-am fost crezut?
Mă-ntreb dinspre sfârșit spre început.

Corabia-mi, trecând din val în val,
Se-apropie, treptat, de cellalt mal,
De țărâmurii tărâmului promis.
Ah! Lungul drum n-a fost decât un vis.

Adorm pe brațul tău, Miozotis!

(18 Martie 2023)

Răstigniri

1

Lumea, în gând,
e un lujer de
viță de vie
plăpând,
pe care-l ating, rând pe rând,
roua și ploaia și boarea de vânt,
șerpilor de ceață izvorând din pământ,
șerpilor de negură dinspre boltă curgând,
destrămările sângelui meu sângerând,
în coșmar, în neant, când eu însumi și sunt,
și nu sunt,
lângă lujerul lumii, fantomatic și
frânt,
în iluzia lumii: eu plecând, ea
plecând.

(21.07.1997)

2

Toate-au fost și-au trecut.
A rămas zgura lor, ca
un dur așternut,
peste care, seară de seară,
clipă de clipă, mă-ntind.
Lin și simplu, murind.
Toate-au fost și vor fi.
Către-acest viitor de pământ
(sau de foc?) gravităm zi de zi.
Chiar de-acum stropi de
ploaie ne cad din orbite încet.
Un schelet. Fără chip. Și-un schelet...

(07.10.1997)

3

Vin zilele și noapțile spre mine
Ca tot atâtea limbi de ghilotine.
Le simt, din depărtări, cum se îndreaptă
Către grumazul meu care le-așteaptă.

Dar nu merg pân' la capăt. Fiecare
M-atinge doar, nu vrea să mă doboare.
Se vede că Cel Veșnic întârzie
Să dea porunca hărăzită mie.

Reiau, deci, firul nopților și-al zilei,
Căzând în rugă la-Împăratul milei.
Îl gust la cină-n codrul meu de pâine
Și sper să nu mai fie niciun mâine.

(19.12.1998)

4

Octombrie. Soare.
Evit oglinzile râului,
din lehamite și din pudoare.
E de-ajuns că
pe stradă
ființa mea e îndestul de
consistentă, încât să se vadă.
Într-atâta mulțime,
știu exact că, de fapt, nu
e nimeni.
Un pustiu, un deșert de
asfalt, sub ale soarelui
zdrențe.
Un pustiu străbătut de
absențe.

(06.10.1998)

5

Te-am căutat și Te
caut mereu, deși Te-am
găsit.

Viața mea asta e: un
dor și un drum nesfârșit.

Iar Tu nu Te ascunzi,
dimpotrivă, Te-arăți.

La răstimpuri, răspunzi
și plutești străveziu, prin
păduri, prin cetăți.

Doar că rămâi
infiniit de departe,
spre-a nu mă strivi cu
puterea Ta izbăvitoare
din moarte.

Eu Te strig. Și aștept
lancea Duhului
să mă clatine-n piept.
Numai Tu, numai Tu,
Domnul slavei,
știi când, în sfârșit,
strigătul meu asculta-vei.

(13.08.1998)

6

Nu mi-e milă de
mine. Ba chiar
urc scârbit al vieții
calvar,
dezgustat de nemernicul
trup,
zumzăind de confuze
rumori, ca un stup.
Or, eu vreau să
ascult, să-nțeleg
ce-auzeam când eram un
întreg,
tot așa cum
întreguri vom fi,
trup și duh, într-o zi,
Acea Zi.
Până-atunci,
aplecat, ca un rob, sub
porunci,
Te urmez pe Calvar.
Cred și sper. Să
nu-mi spui: În zadar...

(14.10.1998)

7

Iarna
își îndreaptă lucarna
spre pământ,
aducând
în noroasa-i deschizătură
luna impură.
Au stricat, Doamne,
și ierni, și primăveri,
și lingavele toamne,
au stricat râurile, pădurile,
marea,
au nimicit clipa și
depărtarea.
Am rămas numai
noi. Ne-am întors.
Încă stropiți cu noroi
pe fețe, pe tors.
Am rămas doar
câțiva și-ncercăm
să aflăm,
încercăm
să umblăm
pe-ale sfinților urme.

Am rămas doar câțiva. Și
ceilalți,
săgetându-ne cu privirile lor
sângerii,
ar dori
să ne curme.

(04.12.1998)

8

Gerul induce,
în abisul din suflet,
un gând arzător, ca
o cruce.

La fel cum
canicula, revărsându-și
coșmarul și jarul,
evoca, atât de teribil,
Calvarul.

Acum, gerul pur
purifică
existențele toate.

Domnul, din slavă,
privește cum lumea
noastră mărunță se zbate,
purtând, dintre noi,
fiecare
nenumăratele cruci,
spre nenumărate
răstigniri
și calvare.

(20.11.1998)

9

Sunt liber în măsura-n care iert.
Acesta e miracolul: iertarea!
Timp nu există. Spațiul e inert.
Văzduhul arde rănila, ca sarea.

Iar sufletul, extras din vălmășag,
Dorind să se întoarcă înspre sine,
Se-mpiedică, la fiecare prag,
De spectre, de coșmaruri și ruine.

Abia târziu pricepi că, bun sau rău,
Ești singular și singur în mulțime.
Iertarea și uitarea-s sceptrul tău,
Într-un tărâm în care nu e nimeni.

(16.06.2000)

Solilocvii

1

Domnul ne vorbește prin durere și vis.

Prin durere, Domnul a grăit și mi-a zis:

„Nu mai ai somn, nu mai ai veghe,
nu-ți rămâne decât
să te contempli-n oglinda nimicului,
trecător și urât,
să te privești îndelung, suferind și tăcând,
cum te dezbraci de veșmintele morții și
le zvârli, rând pe rând,
cum treci prin negura trupului tău,
cum mășori
cu călcâiul infinitei secunde spațiul de
ceață, de beznă și nori,
dus fiind de nădejdea (sădită de Mine) că
poate-ntr-o zi
nu vei imagina, nu vei pricepe, nu vei simți
și-n negarea deplină vei bănuși pe
deplin
că sunt, că eram, că voi fi și că
vin...”

Nu am, totuși, trufia să-mi închipui măcar
că lumina, ce-mi străpunge, la răstimpuri, neantul,
ar fi o scânteie de la veșnicul far.
Nu am trufia să-mi închipui nimic.
Contemplu, în
vedenie, cadavrul istoriei,
întins, ca pe-un cosmic miriapod,
pe al clipelor dric.
Sunt mut, pecetluit,
ca o casă uitată, ca un mormânt, ca
un plic,
ascunzând un mesaj ce se destramă, la
fel,
ca zidul, ca piatra, ca vorba, ca trupul,
ca lumea întreagă,
unde viu și etern e doar
El.

(08.10.1995)

2

Ating calm cu privirea
soarele colbuit în amurg
ca o baltă de-aramă.
Soare tomnatic, ce nu mă refuză, dar
nici nu mă cheamă.
Această fisură, între elan și repulsie,
fisură subțire ca o lamă de coasă,
mi-e spațiu și timp, e ființa mea
însăși, mi-e slujbă și casă.
Adună-mă, Doamne, în palma Ta
nevăzută și sfântă.
De ce-aș mai rămâne în valea aceasta
plină de umbre ce urlă, se-ncaieră
și-n zadar se frământă?
Nimicește-mă! Du-mă! Să Te gust în
sfârșit. Să-Ți văd slava și harul.
Să-Ți simt umbra cum urcă în vinele
mele, încet, ca nectarul.
Să-l găsesc în sfârșit pe acel care sunt,
pe cel ce se sfâșie, singur, acum, în
amurg, priveghind, contemplând,
soarele mort, de aramă,
învelit în giulgiul de nori
dintre cer și pământ.

(23.10.1995)

3

(Tăcerea)

Graiul ne-a fost dat spre-a-nțelege
tăcerea.

Spre-a-i gusta deliciul, disperarea,
durerea.

Spre-a face distincție între vorbe,
bucurie lăuntrică, fapte.

Spre-a ne-afunda deopotrivă
(și singuri) în lumină sau
noapte.

Mai ales singuri. Tăcerea
răspunde tăcerii.

Se-nțeleg. Alungă vulgarități,
cleveteală, mizerii.

Perpetuează o cosmică pace.

Graiul e darul, e harul,
e fericirea
celui ce tace.

(26.02.1996)

4

Fiindcă sunt
și așa și atâta cât sunt,
nu iubire culeg,
ci ură, pentru fiecare
gest, pentru orice cuvânt.
Și dragostea însăși, pe care,
aș simți-o cumva împrejur,
mă rănește cumplit, cu tăișul
ei ruginit și obscur.
Singur. Numai cu Cel
Nevăzut.
Cu Cel ce-a dorit să-mi
dea (doar El știe de ce)
început, conținut,
Cu Cel ce mă vede
zdrobit, nimicrit,
plutind, ca
un fulg, ca o lacrimă,
ca un zâmbet pierdut,
ca o umbră de schit,
în nesfârșitul Său început
și sfârșit.

(10.03.1996)

5

Am pus punct.
Ultimul vers a rămas în urmă,
departe.
Mă uit la mine însumi, defunct,
smulgându-mă lent, ca din mâl, din trup și din
moarte.
De-acum,
cum voi percepe iarba, cum voi percepe
cărarea?
Cum voi percepe luna și soarele, marea și
norii și zarea?
Cum? Întreba-mă-voi: Cum
voi percepe oamenii, râsetul, vorbele lor
risipite ca un zbor de cenușă și scrum?
Ce-o să aud? Ce-o să le zic?
Mă aflu împreună cu toți,
Dar sunt numai cu Tine.
Un mucenic.
Restul nu-i nici bucurie, nici durere,
nici spaimă.
Restu-i nimic.

(13.04.1996)

6

Încet, nespus de încet,
insul carnal care-am fost
care sunt
devine
o nălucire de-ascet.
Trupul, mai întâi: e numai
pământ.
Mai mult: e o umbră,
rămasă în urmă, fără un gest,
fără o lacrimă, fără măcar un
cuvânt.
Lumea apoi: oamenii, soarele,
întunericul, ceața,
amurgul arzând, roua arzând
și ea pe câmpii dimineața,
râul, pădurea, și marea, și
munții ce crenelează văzduhul...
Totul. Absolut totul se topește-n
furtuna nevăzută, pe care-o
dezlănțuie Duhul.
Eu, un crâmpei de țărână, eu, teluric altoi,
mă zbat între El și
sărmanii de noi,
eu care-nvăț zi de zi
că doar dispărând voi începe,
poate,
a fi.

(01.03.1996)

Crește eternitatea
peste timpul defunct.
Ca o iarbă ireală, albastră. Ca Numele Tău,
pe întinderea cerului,
după irevocabilul soarelui punct.
Ce libertate strivitoare, să dormi
sub ochii blânzi, neclintiți și
enormi,
sau în brațele negurii ce te
prind, te cuprind
ca-ntr-un hamac nesfârșit
de negru argint.
Căci lumina e beznă, și
bezna-i lumină.
Nu-mi găsesc niciun merit,
nu-mi deplâng nicio vină,
nu mă tem de pedeapsă, nu
aștept vreo răsplată –
totu-a fost (dacă-a fost) nicăieri,
niciodată.
Mă închid în lumină, ca-ntr-un glob
de-ametist.
În tăceri. În absență. Sunt viu,
în sfârșit,
fiindcă nu mai exist.

(09.06.1996)

8

Ia-mă din lume.
Șterge-mi cu totul și
urmă și nume.
Dă-mi moștenire și parte
în viața ce-ncepe cu
moarte.
Nu-mi mai țin minte
nici trupul, nici gândul, nimic
din ce-am fost mai-nainte.
Și e bine. Prea bine.
Doar Tu mai vii, tot mai clar,
tot mai clar,
dinspre
Tine.

(07.10.1997)

9

Din când în când, rar, neprevăzut, un
somm greu
cade asupra trupului meu.
Ca un munte de negură și de
neagră țărână,
ce peste minuscula ființă ce
sunt se dărâmă.
Poate atunci
sufletu-mi soarbe neștiute porunci,
poate că numai atunci îmi
vorbești
Tu, Yah Elohim, Tu, Cel care ești.
Altfel, în veghe fiind,
priveghez și aștept.
Simt doar greutatea muntelui negru pe
piept,
nu sunt viu, nu sunt mort; nici nu
râd, nici nu plâng.
Te-aștept într-un glob de lumină. Și-n jur –
întuneric adânc.

(08.10.1997)

10

Ce liniște, Doamne!
În seara aceasta de
toamnă, e pacea
tuturor vechilor toamne,
care cred că au fost
cândva, mai înainte,
de vreme ce-mi pâlپâie
încă în aduceri-aminte.
Ce enigmă! Ce dulce durere
să mă faci să exist și
totuși să fiu o părere,
să știu că nu sunt
decât vis. Și această
știință
să fie-o distinctă ființă.
Poate că toate aceste
mirări genuine
sunt urmele palmelor
Tale în lutul din mine.

(10.11.1998)

11

Degetul Domnului îmi
face un semn
pe frunte, pe mâini:
cu untdelemn.
O cruce întreită,
întreit
m-a însemnat
și-acum sunt primenit,
un altul sunt,
privesc cum s-a deschis
sub pașii mei o geană de
abis,
spre care calc, subțire și
înalt,
zărindu-mi, în sfârșit,
pe celălalt.

(09.10.1998)

12

Zărilor se-ncețoșează,
se-nchid.

Singur, livid,
văd stropii de ploaie
cum cad din înalt
în bălțile gri, pe
asfalt.

În asemenea zile mă
simt și chiar sunt
greu, somnolent, de pământ.

Dar, deopotrivă, văd mai
acut (și tresar)
nevăzutul Tău far.

Nu pricep, încă nu,
că prin Tine sunt toate
și că-n toate ești Tu.

(11.11.1998)

13

Fie că zilele-s întunecate,
fie că-s clare, senine,
eu nu le văd. Eu
Te văd doar pe Tine.
Ce bucurie! Ce pace
să fii slujitorul supus
al Celui ce vorbește când
tace.

Ce grea, ce strivitoare
ți-e mângâierea
că stai să-I ascuți
toată viața
tăcerea.

(11.11.1998)

14

M-aseamăn tot mai mult cu un schelet.
Nu-mi mai știu chipul. Trupul de ascet
Plutește printre semenî. Nici nu știu
De nu cumva doar duhul mai e viu.

Mă bucur, mi se pare, când și când,
Că-mi umpli zarea sufletului, blând,
Că mă privești și că-mi vorbești în vis,
În timp ce mă târăsc spre Paradis.

În zori, apoi, când iau de la-nceput
Parcursul teritoriului văzut,
Calc iarăși peste margini, spre-a cădea,
Ca-n fiecare zi, în palma Ta.

(11.11.1998)

15

Nu e nici bine, nici rău
sub soarele Tău.
Știu că întreaga fire
e doar o tânjire,
pe care eu însumi o simt
dureros, ca pe-un glonț, ca
pe-un ghimp.
De la cel mai trufaș, până
la cel mai umil,
ne aflăm în exil.
De la cel mai măreț
până la cel mai sărac
și mai mic,
omul nu-nseamnă nimic.
Doamne, Tu știi a ierta.
Adă-mă, iar, în
Eden, în aria Ta.

(12.11.1998)

Zi de noiembrie. Pură,
senină.
Domnul ne-aruncă de sus un
pumn de lumină,
în care
plutim
cu ființele noastre
murdare.
Pe nesimțite,
un fel de plictis ne
înghite,
o mare mâhnire, o acedie,
fiindcă-am greșit și-Ți
greșim, și acum, numai Ție.
Stăm la masă
și sorbim din
otrăvita melasă
a gândului nostru
confuz.
Stăm și sorbim,
cu fața chinuită
și pală.
Viața noastră nu-i un triumf,
ci un refuz
precedat de-o greșeală.

(13.11.1998)

(Rugăciune)

Dă-mi, Doamne, doar atât:
un luminiș,
un râuleț cu soare și
pietriș
și-așază-le, c-un zâmbet cald, pe toate
departe-n codru, în
singurătate.

Spune-mi să vin acolo-ncetișor,
să tac, să nu gândesc nimic
și-apoi să mor.

Pe iarbă-ntins, sub brațul
Tău cel bun,
să mă deștam și să mă
descompun.

Ce ușurat, ce fericit voi fi
când duhul meu Te va
reîntâlni,
când vom fi iarăși, Doamne,
amândoi.

Iar trupul, greu de-al patimilor roi,
celest va fi în Ziua de Apoi.

(13.11.1998)

18

Mi Te-ai descoperit. Te știu.
Ești neînchipuit de viu,
Atât de viu, încât, de-ai vrea
Să mi Te-arăți, m-ai spulbera.

Și totuși, vii. Și totuși, ești
În inși subțiri, duhovnicești.
În marele tremendum, când
Cad sub săgeata unui gând.

O clipă numai. Și apoi
Rămânem veșnic amândoi.
Eu, om umil, din duh și lut,
Tu – Dumnezeuul nevăzut.

(16.11.1998)

19

Mă-ntorc și eu, în
urma tuturor,
da, cel mai de pe
urmă slujitor,
subțire și umil, ca
un suspin,
spre măreția tronului
divin.

Cine sunt eu? O mână de
pământ.

Duhul mi-a dat
putere în cuvânt
cât timp mă voi mișca
printre cei vii,
spre-a Te mărturisi și
spre-a-Ți sluji.

Sunt cel mai de pe
urmă dintre toți.

O, de-ai binevoi biet scrib
să mă socioți.

(18.11.1998)

20

Ninge. Îți acoperă
mâna
zăpada ușoară și
alba, ca lâna.
Zăpada pe care de
sus o presară
o altă mână,
infinnit de puternică,
infinnit de ușoară.
Acest infinit,
risipit ca nisipul,
curge din boltă,
ți-acoperă trupul,
ți-acoperă chipul,
te-mbracă-ntr-o haină
etern-trecătoare,
țesută din a sfinților
zare,
împletită
cu a morților
taină.

(21.11.1998)

21

Trece noiembrie.
Zilele nu-s nici luminoase,
nu-s nici funebre.
Sunt și nu sunt. Sau,
mai bine,
sunt și nu sunt doar
prin Tine.
Cine-mi va spune
că acest vacuum fără
sens nu-i o vastă minune?
Că, de fapt, fiecare
dintre noi etalăm, doar
fiind, o mirare?
Slavă, dar, Ție!
Ai făcut ca nimicul să fie,
să se-mprășteie-n marea
splendoare
a lumii ce veșnic se naște
și moare.

(22.11.1998)

22

Seara și azi
mi-a pus pe
grumaz
palma ei neagră și
rece.

Ce singuri vom fi! Ce
bine, din nou, vom
petrece!

Pe vremuri, cândva,
noaptea, se pare, mă
speria.

Acum mă cutremur a ști
că noapte-i atunci
când Îți lași peste zi –
nevăzută și ea –
umbra Ta.

(22.11.1998)

23

De azi-dimineață zăpada tot
cade și cade.

Văzduhul întreg e un noian
de albe cascade.

Vântul, prin ele,
țese vâltori și perdele.

Vai, ce mărunță
trufia făpturii cu propriul
nimic se înfruntă!

Gol a venit muritorul în lumea
ploioasă și rece.

Gol a venit în iarnă sau
vară. Și gol o să plece.

(12.02.1999)

24

(Credo, ergo sum)

Cât de simple și clare sunt
toate!

Un zăbranic de
negură-n spate

și-n față

o mare de ceață.

Altfel spus, înapoi și
înainte

e același popor de
morminte,

așteptând, fiecare, să-i vină

(iute stins) stropul său
de lumină.

Nu-ntreba pe Acel care este,

Nu-ntreba: Dar de ce
toate-aceste?

(19.12.1999)

25

Mare sau mic,
oricine aici e
nimic.
Și nici nu poate să știe
ce va fi-n veșnicie.
Zilele, nopțile trec, așadar.
Cu folos? În zadar?
Te ridici? Sau decazi?
Când a fost ieri? Când e azi?
A-ntreba înseamnă-a trăi. Cu
privirile-i mate,
moartea clarifică
întrebările toate.
Ea va alege și clipa și
locul.
Tu, doar atât: să-mi așezi, sub
așchia trupului, focul.

(19.12.1999)

26

Trecerea neagră a
vremii m-a dus
într-o absență fără
jos, fără sus,
fără înapoi, înainte,
fără flori și zăpezi, fără
mare și munți, fără tăcere, cuvinte...
Nu că toate acestea n-ar fi!
Dimpotrivă: fiind, ele-mi
arată ce înseamnă-a
lipsi.
Fiindcă eu însumi lipsesc
din tiparul lumesc.
Murmur: Ce bine era
nicăieri,
niciodată,
cândva...

(15-16.01.2000)

27

Cel ce străbate cu vuiet văzduhul
nu e vântul, ci Duhul.

Peste jalnicul veacului crah,
arătându-i neputința, nimicul,
e tot Duhul, *Ruah*.

Ciudat: ceva din mine, din
tine pricepe și știe
ce spune, vuind, nevăzuta stihie.

Dar mintea, dar trupul, dar
cenușa ne-aruncă
în vacarm și în beznă, în a
lumii speluncă,
sporind a lumilor dramă:
Duhul ne-alungă exact într-atât
cât ne cheamă.

(10.03.2000)

28

Acum,
când e frig și cerul are culoarea cenușii, a
gresiei,
te ridici, suflete, ca un lujer de fum,
din adâncul depresiei.
Voluptate amară, precum
pelinul ce creștea mai demult în Poiană.
O gust, știind că, oricum,
rămâne nimicitoare și vană.
Față în față cu ce nu mai e,
față în față cu ce n-o să fie,
deși El e aproape, El – Cel care e,
nu mă pot smulge – de ce? –
voluptăților moarte,
voluptății-stafie.

(28.03.2001)

29

(Iadul)

Seceta,

ca o gură uscată,

absoarbe

sângele plantelor urâte și

oarbe.

Împrejur, duhnește a soare putrezit,

a țărână,

văzduhul e negru și

gol,

ca un ochi de fântână.

Toate acele peisaje agreste

(fermecătoare cândva)

le-a luat îndărăt

Cel ce este.

Tu, Cel Etern, unde-i

sfârșitul? Vino și

adu-l!

Nu ne lăsa, în lumea

de noi pângărită,

probându-ne iadul.

(16.08.1998)

30

(Firidă)

În suflet, undeva într-o firidă,
Un crunt zidar încearcă să te-nchidă.
Ba chiar și tu te-afunzi și te închizi
După zăvoare, grinzi și cărămizi.

Acolo-ncet, încet, te descompui,
Lăsând în jur un abur amăru
Ce otrăvește sufletul întreg,
În timp ce eu regret și îl reneg.

Așa înaintăm spre infinit:
Un sâmbure dual și otrăvit,
O crisalidă plină cu venin,
Un ochi de șarpe, clar și cristalin.
Un șarpe mort, deși l-ai crede viu...

Mă-ntind în amintire, ca-n sicriu.

(31.10.1997)

Revelații

(LA CLOPOTIVA)

1

Amiază. Vântul adie
atingând frunze și iarbă și flori
cu aripa lui azurie.
Vântul și liniștea se revarsă din
munte,
sapă fântânile duhului,
nebănuț de profunde.
Sapă fântânile duhului, să le-nece
lumina.
Lumina ce n-are sfârșit,
ce-și are-n eternitatea Ta rădăcina.
Vântul, lumina și liniștea. Și
deasupra lor – norul.
Acolo-i perdeaua de negură, acolo-i
izvorul.
În norii prelungi, destrămați,
învolverați
sau rotunzi.
Fărâme din veșnicul nor în
care Te-ascunzi.

(07.08.1996)

2

Ziua
coboară spre-amurg.
Trece-ale munților praguri.
Fluturii desenează-n văzduhul incert,
peste ierburi și flori, efemere zig-zaguri.
Eu însumi sunt numai răgaz.
Undeva se
desface
un mare zăgaz,
revărsând
noianuri de pace.
Ce s-a-ntâmplat? Am trecut oare prin
poarta îngustă?
Ce s-a-ntâmplat? Nu mai sunt
alungat,
prin ierbile lumii, ca o lăcustă?
Am ajuns lângă divinul
Păstor sau sunt încă afară,
în preînchipuirea de-o clipă scaldând, luminând
dureroasa-mi făptură de sânge și
lut, dureroasa-mi făptură de piatră și
ceară?

(07.08.1996)

3

Munții, livada, căpița de
fân,
toate-mi vorbesc de nevăzutul
a toate Stăpân.
Zorii amestecă, în cosmicul Tău
alambic,
lună, și stele, și geana de soare.
Cineva șterge granița dintre tot și nimic,
dintre lacrimi și sare.
Sufletul intră-n lumină iluminat și
timid.
Ca un om ce-a crezut, pentru-o clipă,
pentru-o clipă cât veacul,
că umbra din față-i un zid.
Sufletul, iarba
stau în lumină și-ascultă susurul blând,
în care Te-ascunzi și Te-arăți
susurând.

(07.08.1996)

4

Mă-nvăluie vântul. Nu
mai știu despre mine nimic.
Sunt aidoma ierbii ce-și clatină-n
vânt prea subțirele spic.
Iarba ce poartă în cupele ei
stropi de rouă și ploaie.
Iarba pe care fulgerul coasei
atât de repede-o taie.
Sunt aidoma ierbii ce-nveșmântă
coline, fânețe, răzoare,
iarba firavă ce-acoperă
o-ntindere cât e lumea de mare.
Nu mai am limite. O margine-i
ziua. Alta e noaptea misterioasă și
oarbă.
Între ele, palpît. Aștept
fulgerul Tău
să mă soarbă.

(08.08.1996)

5

Iarba-ncărcată de rouă, stolul de
vrăbii, pârâul,
muntele, împletindu-și din razele soarelui
coama și brâul,
vecina aducându-ne vasul cu
lapte,
sufletul, cumpănind, pe tragica-i balanță,
credință și fapte.
Brazii, aleea, livada confuză,
grădina,
umbra ce-acoperă iarba, ce-mi
mângâie glezna și diluează lumina...
Acesta-i tabloul zilei ce vine,
al dimineții desprinse, iară și
iarăși, din Tine.
Nimic nou. Toate-s noi. Enigmaticul lup
dă cețoase târcoale.
Mă desprind și mă rup.
Muntele pare un leu adormit, la
picioarele Tale.

(09.08.1996)

6

Mângâierile ierbii ajung
până-n prag, pân' la ușă.
Copacii edenici întind spre
ferestre brațe-ncărcate cu mere, cu
prune și corcodușe.
Florile poartă păsări în
cupe.
Frunzele viței se-upleacă de
rouă, par a se rupe.
Te simt peste tot, fiindcă
Tu ești în toate.
Doar să Te vadă ființa mea
nu e-n stare, nu poate.
Cu-ndelungă răbdare, mă preînchipui
la începuturi.
Totu-i neclar, mișcător, ca atunci
când te uiți în fântâni sau în ciuturi.
Îmi șterg fruntea de sânge, îmi
smulg cuiele, spinii.
Poate-am s-aud, într-o zi,
în zori, în amurg,
glasul divin prin răcoarea grădinii.

(09.08.1996)

7

O clipă doar am
deschis fereastra spre lume-napoi
și șarpele, iată-l, și-a ridicat
pupila spre noi,
încercând a mușca,
deși ne aflăm, acum, sub
pavăza Ta.
Dar eu sunt vinovat, am
greșit.
Nu-i voie să uiți: când
ai pornit, ai pornit!
Nu pui mâna pe plug și
privești îndărăt,
către urmele tale ce se șterg din
nisip, din nămol sau omăt.
Dimpotrivă: lași ținut, lași rudenie,
lași deprinderi, lași tot.
„Amintește-ți”, mi-ai spus, „de femeia lui Lot!”

(09.08.1996)

Urma Ta peste munți e
o dâră de ceață.
Vântul, Duhul mă mângâie. Le simt boarea
pe față.
Mă strecor în livadă,
rătăcesc
în grădină.
Urma Ta peste munți e un
nor de lumină.
Dar și ceața și norul azi mă
sfâșie. Nu mi-e
mai ușor în pustie decât
ființei în lume?
Gându-acesta mă-mpinge-ntre
două abise.
Sunt o casă cu uși și
ferestre închise.
Și-atunci, iată-Te. Susurul
redeschide fereastra.
Vântu-mi mângâie fruntea,
îmi înfășură țeasta.
Vântul cald îmi înfășură
mâna rece ca sloiul.
„Reîntoarce-te”, îmi zice. „A-nflorit
caprifoiul”.

(10.08.1996)

9

În odaie, pe zid, e
un șir de icoane.
E o cruce și-un Hrist
străbătut de piroane.
În amurg sau în zori, sau
când noaptea-i senină,
piepșii muntelui par mari
icoane-n lumină.
Un zugrav nevăzut le-ntocmește
pe toate,
umple cer și pământ de
iconi preacurate.
Face chipuri și semne și
culorile-ngână,
poartă iute pe lemn a
zugravilor mână.
Să Te văd cât de cât
asta-i singura cale.
Lumea noastră-i doar una
dintre icoanele Tale.

(10.08.1996)

10

Dimineață senină, înaltă.
Soarele sapă grote în
munți, cu a razelor daltă.
Lasă-mă, Doamne, să
zac într-o neagră, calcaroasă, firidă!
Lasă-mă să mă zvârcolesc, sângerând,
pe-o cergă de
rouă și de pălămidă.
Lasă-mă să trăiesc pân' la
capăt al cărnii dezastru.
Smulge-mi sufletul, lin, ca
pe-un nor alb, destrămat,
plutitor, în
văzduhul albastru.

(Stroiești, 01.09.1996)

(Crucea de sânge)

Am ajuns oare destul de departe?

N-am ajuns. Același abis

ne desparte.

Soarele, luna, tăcerea mă

strivesc, mă taie-n bucăți.

Iar Tu nu răspunzi, nu

Te-arăți.

Trupu-mi urăsc, iar sufletul

nu-i

decât o adiere de vânt amărui,

ce vine spre mine din

tărâmul cellalt.

De la Tine-l primesc? Din

neant?

Am rămas singur, singur de

tot.

Înainte pustia nu scade, înapoi să

mă-ntorc nici nu vreau, nici nu pot.

Stau la nevăzuta răspântie, stau și aștept,

desenându-mi o cruce de

sânge pe piept.

Stau. Despăcat între duh și

cuvânt.

Trupul meu de pământ se

întinde, tăcut, pe pământ.

(11.08.1996)

12

Mi-ai răpit, rând pe
rând,
lume, priveliște, suflet și
gând.
Și, când mi le-ai dat
înapoi,
le cercetam, însumi, cu
ochi alții și goi.
Știam de demult că toate nu
sunt
decât închipuiri și fantome și
pulbere-n vânt.
Știam, dar abia acum am
aflat
acest adevăr dureros,
minunat.
Nu mai alerg, așadar, către
da, către nu.
Singurul reazem, singura închipuire fără tăgadă,
singurul DA,
oricând, pretutindeni,
ești Tu.

(11.08.1996)

13

Cel mai bine-i să tac.
Să n-alerg, să nu vreau, să
nu fac.
Să n-ascult, să nu-ntreb, să
nu răspund, să nu zic.
Să mă retrag în chilie, ca
sămânța în spic.
Altfel, căngi și cârlige mă
despică-n zadar.
Altfel sunt o corabie, fără
cârmă și far.
Să mă retrag așadar, spre
a fi.
Spre a fi lângă Tine. Să
mă retrag, spre-a rodi.

(11.08.1996)

14

Oricine vine la mine e
binevenit.

Dar, de chemat, Te chem doar
pe Tine, cel nevăzut, nenumit.
Oricine-mi vorbește și-ntreabă,
să vorbească, să-ntrebe: ascult.

Dar eu, de vorbit, Îți vorbesc
numai Ție, de mult, de
demult.

Pe toți cei ce vin și-apoi
pleacă îi uit, rând pe rând.

Numai pe Tine, sufletul meu
Te păstrează în sine, ca pe o schijă în carne,
oricând.

(11.08.1996)

15

(Liturgia eternă)

Sâmbătă-seara.

Se-aude toaca. Se-aude clopotul.

Soarele-și varsă pe munți mierea și ceara.

Încet, încet se aprind

lumânările stelelor.

Le zărești până-n zori, licărind

îndărătul perdelelor.

Și-ascuți până-n zori, neclintit,

cu capul pe pernă,

ascuți fermecat, răstignit,

liturgia eternă.

(11.08.1996)

16

Eu sunt vinovat, știi prea
bine că sunt.
Nu am tăria să mă topesc, precum
un sunet, în divinul Cuvânt.
Oscilez și mă zbat,
ca un copac pe jumătate doar
retezat.
Nu-s nici mort, nu-s nici
viu.
Nu sunt rob, nu
sunt fiu.
Mă simt de mine însumi
străin.
Dar nu-ncetez să Te caut,
să vin, să revin.
După cum nu-ncetez să
aud, când și când:
„M-ai găsit. De aceea Mă
cauți mereu, căutând”.

(12.08.1996)

Mă batjocorește, în somn,
fără milă,
acea blestemată reptilă,
de la care ni se trage
căderea.

Cât veghez, se ferește. Dar,
în vis, îmi încearcă puterea.
Mă târăște-n noroaie, în
smârcuri,
mă agață de-ale scorpiei
sfârcuri,
mă face-n ochii mei de ocară.
Pe cât zbor cât sunt treaz, pe
atât mă coboară.

De-aceea, la ziuă, după grețosele lupte,
vin spre Tine, rușinat și umil, cu
armele duhului rupte.
Vin, detestându-mi învelișul de
piele,
să-mi plec genunchii
inimii mele.

Căci singur nu pot să
răzbesc.
La Tine vin,
Împărate ceresc!
Vin implorând,
tremurând.
Ajută-mă! Scapă-mă! De ce m-ai
părăsit? Până când?...

(12.08.1996)

Înaintează în pustie, aproape gol și
descult.
Ziua mă-ntâmpină îngerii, noaptea mă
hărțuie demonii mărunți.
Nu știu: mă vrei în preajma Ta, nu
mă vrei?
Și sunt singur sub cer. Drumul acesta
nu-l poți face în doi sau în trei.
Mă leapăd de-al vorbelor vane
veșmânt.
La ce-mi trebuie vorbe? Dacă vrei să
mă chemi, vom fi gând către gând.
Merg mereu nicăieri. Nici
spre nord, nici spre sud.
Caut tăcerea de-afară și
tăcerea din suflet. Fiindcă vreau să Te-aud.
Am gustat, cum spune psalmistul,
din infinita-Ți dulceață.
O sacră nebunie, acum, mă umple de
friguri, mă devoră, mă-ngheață.
Cum voi fi-n stare a-ndura
clipa dorită, teribilul „față în față”?

(12.08.1996)

19

E-nnorat astăzi. Vântu-i catifelat,
liniștit.

Stoluri de păsări urcă-n
zenit.

Niciun zgomot. Tăcerea unește
ce-a fost dezunit:

Duhul și duhul, trupul celest și
trupul de-aici, pervertit.

Mă privesc în oglinzile lumii. Sunt
răscumpărat, fericit.

(13.08.1996)

A stat vântul spre ziuă. Suntem iarăși
în lume.

Nu-mi rămâne decât să
invoc preaputernicu-Ți Nume.

Împreună cu mine, creatura
întreagă-L invocă.

În lumina rigidă, ce ne
prinde-n structurile-i reci,
ca o rocă.

Norii cresc spre apus. Grei de
apă, asemeni
cu pământul – și el greu de luturi și
cremeni.

Greu e sufletul însuși, plin de
grele coșmare.

Grei suntem, nemișcați în lumină, ca insecta-n
mirajul unor vechi chihlimbare.

Morți suntem viețuind, cu negărite
suspine.

Ne-ai lăsat să aflăm ce înseamnă
a trăi fără Tine.

Moartea iese din grote, își
ascute-n priveliște coasa.

Sluga ei ne așază lațuri grele la gât.
Sluga morții – angoasa.

(13.08.1996)

21

Ieri, cineva a cosit iarba de
sub pruni, de sub vie.
Astăzi aromele ierbii jertfite se
înalță spre Tine, ca un fum rugător de tămâie.
Eu ce jertfă s-aduc? Mă
îmbie altarul
munților Tăi, unde soarele-n
zori își amestecă jarul.
Jertfa mea-i sufletul. Arde lin,
zi și noapte.
Se topește, spre Tine urcând,
în șiroaie de șoapte.
Jertfa mea-i sufletul, frânt și
zdrobit –
așa cum Îți place.
Iată-l, se zbate și plânge cumplit,
în fireasca, lumea sa lui carapace.
Nu-l cruța. Lămurește-l în
foc, ca pe-o strămurare
de-argint în cuptoare.
Nu cunosc, nici nu vreau să
cunosc voluptate mai mare.

(14.08.1996)

Nu intru-n dispute. Nu
întreb, nu răspund, nu explic.
Sunt un
îndelung-răbdător ucenic,
cu ochii pironiți în
Scripturi, în al norilor negru
tumult.
Fiindcă doar pe Tine Te
urmez și Te-ascult.
Am petrecut zile multe între
elan și căderi.
Acum, mâine-i la fel ca și
azi, ca și ieri.
Plin de patimi am fost. Dar
oriunde, oricând,
către Tine mergeam, chiar în
lume mergând.
Acum, soarele, ploaia nu ating, nu
supun
trupul meu subțiat ca o
vargă de-alun.

Nu mă tem de
arșiță, nu mi-e teamă de ger,
căci mă apără mantia
aceluiași cer.
Nu mă tem de nimic. Fiindcă
toate-s nimic.
Iar eu – un îndelung-răbdător
ucenic.
Când se-apropie noaptea și-n
chilie mă-ntind,
aud demonu-afară, lângă
ușă, scâncind.
Ca o fiară vicleană, ce
cunoaște că eu
m-aș dori ucenicul
lui Dumnezeu.

(16.08.1996)

23

Ard stropii de ploaie pe
frunza de vie.
Ziua de ieri, ce-a murit,
reînvie.
Soarele nou învăluie munții cu
mantia lui aurie.
Pustnicu-și moaie privirile-n
rouă, stând, pe prag, la chilie.
Și clopote bat în ritmul
inimii tale, sub crâncena cruce,
Sântă Mărie.

(15-16.08.1996)

24

Numai atunci când se
uită cu totul pe sine,
eul la taina Genezei
revine.

Numai atunci se întoarce la
Tine,
la harul și darul
luminării depline.

Atunci se recunoaște în sine
pe sine.

Planează liber în
înălțime,
tăinuiește cu fiare, cu
flori, cu albine,
contemplă-n răscruce troița și
pricepe prea bine
misterul misterelor,
tăinuita Treime.

(16.08.1996)

25

Ce-i ascuns rămâne pe
vecie ascuns.

Nu-ntreba: nu ești vrednic de
niciun răspuns.

Partea ta sunt doar
cele arătate.

Nu striga în fața porții
închise, nu te zbate, nu
bate.

Stăruie, însă, veghează!

Toate-ți sunt luate. Toate-ți
sunt date.

(16.08.1996)

26

Biserica, rustică, veche, leagă
pământul de cer.
Mormintele-n jur, cu iarbă
și flori, sunt părtașe la același mister.
Ai venit mai aproape.
Te simțim cum plutești, nevăzut, sub
închisele pleoape.
Prin ușa deschisă, pătrunde
teribilul Duh, teribilul vânt,
ne-nvelește, ne dizolvă pe
toți în Cuvânt,
în lumină.
Părem siluete de sfinți în
Celesta Grădină.
Precum în cer, tot așa pe
pământ.

(11.08.1996)

27

M-ai chemat în
pustie,
mi-ai croit, prin nisipuri, un
drum, mi-ai întocmit o chilie.
Din popas în popas,
tot mai aproape aud
tunetul Marelui Glas.
Pustia-i o carte, înspre
ceruri deschisă.
Tu o scrii. Eu o străbat, șir cu
șir,
către Țara Promisă.

(16.08.1998)

Norul cucerește munții,
treptat.
Muntele-acum e
purificat, e curat.
A cunoscut celestul botez...
Muntele, la poalele căruia,
eu veghez, priveghez.
Ce beatitudine! Norul trimite
pe albia muntelui, spre palmele mele,
ploi reci și grăbite,
care-mi curg pe brațe, pe
trup și pe chip.
Sunt apele Tale, sunt apele sacre,
în care mă pierd,
fericit, ca un fir de nisip.

(16.08.1996)

Mă smulg din somn și din
vis, ca dintr-o mlaștină, ca
dintr-o boală.
Demonul îmi aruncă în față o
găleată de smoală.
Visu-i un negru hambar, cu
un demon pe fiecare bârnă.
O mulțime de demoni, ce
se-mbăiază-n nămol, aruncând împrejur
resturi de hoituri și scârnă.
Scoate-mă, Doamne, din chinul
acestor vedenii.
Spală-mă Tu, cu isop, de ale
lumii, de ale visului, de ale
sinelui necurățenii.
Îmbăiază-mă-n Duh. Fie-Ți milă
de sufletul meu,
îngreuiat de a cărnii argilă.
Ucide-mă-n trup, dacă
aceasta e singura cale.
Înviază-mă-n duh, spre-a
veghea, spre-a dormi și-a
visa, nesfârșit, la
picioarele Tale.

(16.08.1996)

30

Voi pleca, în curând, spre
tărâmurile natale.

Urmărit, pas cu pas, de
privirile Tale.

Trupul meu s-a ivit într-un loc și într-o
vreme anume,

însă duhul dorește sălaş
(dorește să-l lași) în divinul

Tău Nume.

Drumul lui e-o întoarcere, și o
știe prea bine.

Locul nașterii sale și tărâmurile natale sunt la
Tine,
prin Tine.

(14.08.1996)

31

Părinții mei după
trup
se eliberează, încet, de
lumea aceasta, se rup.
Către mine, către lume
privind
cu ochii lor triști, derutați, încercuiți de
al lacrimii subțire argint.
Spune-ne Tu, și mie, și lor, de
unde vin și unde mă duc, de
unde vin și unde se duc.
Spune-ne Tu, Părintele meu
după duh.

(16.08.1996)

(Pastel)

Se strânge ceapa

și usturoiul.

A-nflorit, ca în mai,

caprifoiul.

Fânu-i cosit, strâns în

clăi și se spune

că livezile-s pline de mere, de

prune.

Se mai spune că

înaintăm, zi de zi, către toamnă.

Dar cuvintele-acestea nu-nțeleg ce

înseamnă.

Căci nu mai există toamnă sau vară

Vremea-i aceeași, oricând, e-o lumină

infinat de ușoară.

Vremea-i doar umbra

veșniciilor Tale,

iar spațiul e pulberea de

sub sandale.

Pulberea grea, nisipie,
pe care-o ridică tălpile mele, rătăcind în
pustie,
pulberea peste care umbrele soarelui,
umbrele lunii își aruncă
năvodul,
când m-aplec să leg, iară și iară,
sandalelor nodul...
Timpul și spațiul și eu
suntem una: *Exodul*.

(10.08.1996)

33

Domnul se-ascunde în
nor, ca-ntr-un schit.
Domnul e singur. Domnu-i
divinul ermit.
O, de-aș putea cât de
cât să-L imit!
Să fiu duh, numai duh, și
nu trup pângărit.
Să fiu viu în Hristos și să
uit că sunt mort, că-n
Adam, la-nceput, am murit...

(11.08.1996)

Clipe

1

Rodea încet în fagi amurgul blând:
Suntem atât de rari, că-n jur e soare.
Și cer nepângărit și multă mare.
Sub mușchi creșteau statuile tăcând.

Nu vreau să știu de Solon sau de Cyrus.
Acest amurg, vocalic ca o mare,
Mi-aruncă oști de oase la picioare.
Și scoică putrezită de papirus.

(24.04.1972)

2

(El Caballero medieval en la batalla)

Singur în al morții ring.
Colții stelelor se-nfig,
reci, în zalele de zinc.
Lăudată fie rana
celui după care strig.
Lăudată fie rana
peste care norii ning.
Lancea grea alături stă.
Vântul alb o clatină.
Vântul alb ce bate-n ziduri
cu vâltori de platină.
Coifu-n vânt se-nfige, ud,
solzii zalelor se-aud,
neaua și-a-ndulcit arsura
lângă ochiul verde, crud.
Umbra doar, la dreapta lui,
vameșă pustiului,
îl îneacă-ncet în marea
înghețată-a nimănu.
Îl îneacă-ncet în marea
înghețată-a nimănu...

(1974)

3

Prințesa unui vânt de miază-zi
prealimpede la poartă se opri
c-un fald răsfrânt în fiecare treaptă.
Dar toate trec... În urma ei și azi
se-nvălmășesc centaurii nomazi.
Și halebarda zidului așteaptă.

(1980)

4

(Tata)

Stau, șir, sub viță, buțile de vin.
Lucioasa lor statură se desfată
Sub soarele-n amurg. Cu murmur lin,
Ne umblă spuma-n sânge și ne-mbată.

Zvârlim din căni tainul pentru morți.
Pe margini, iarbă, neguri de frunzare.
Desface tata ivărul la porți,
Stă-n golul lor o clipă, plin de soare.

Și-apoi se-ntoarce. Vinul ne-a pătruns,
Ne umple gura, brațele ne-adoarme.
E drumul tatei lung? Ci, iată-l, a ajuns:
Cețos ca o armură din sala mea de arme.

(06.05.1980)

5

(Salonul coronarienilor)

În Salon,
cinci, șase paturi,
cinci, șase trupuri
spre care moartea
și-a trimis emisarii,
cinci, șase ființe
ajunse la granița
împărățiilor morții.
Calc lin, ca în vis,
să nu le tulbur coșmarul,
să nu le știrbesc
beatitudinea.
Au chipul gri, alburii,
au privit dincolo,
poartă în ochi
licoarea abisului.
Închid fereastra. O briză
neagră se izbește de
geam,
pe coridor se aude graba
cuiva.

Doi ochi dilatați
mă străpung
fără să mă vadă,
nici eu nu exist,
eu mai ales,
eu cel sănătos, eu cel
viu,
eu cel care plâng
pe ascuns,
eu cel care păcătuiesc
pe ascuns
sub ochiul strivitor,
ca o piatră de moară,
al Celui ce este.

(12.12.1992)

6

(Mesagerul)

Mi se impune
(amintirea are legile ei)
statura
omului aceluia
înalt,
cu ochii albaștri,
a omului îmbrăcat cu halat
alb,
călcând rar,
liniștitor,
pe mozaicul Salonului.
Asta suntem: muritori,
ajutându-se unii pe
alții să-ndure
supliciul.
Atât suntem: gesturi pierdute,
ce se aseamănă.

Și iată, cât de ciudat:
în fantomatizarea
generală, el
devine tot mai
consistent,
mai pregnant,
acolo,
în mijlocul Salonului.
Cel ce vindecă
l-a trimis să mă
mângâie.
Cel ce mă iubește
nesfârșit,
nimicindu-mă.

(16.11.1992)

7

(Sufletul)
Sângeră sufletul
aidoma
unui porumbel
strivit,
ce freamătă încă.

Dintr-odată
universul
devine-o solitudine
neagră,
dintr-odată
existența e doar
suferință.

În lumea astfel
simplificată
numai Dumnezeu
m-ar putea
regăsi.
Sufletul (ce-I aparține!)
palpită în
soare,
cu aripile lui
sângerii,
sângerând.

(25.07.1993)

8

(Disperarea)

Disperarea

are culoarea frunzei de vie,
ce se zbate, în zori, la
fereastra violaceu-fumurie.

Are culorile străzii. Are culoarea
iederei sângerii ce îmbracă un trunchi,
absorbindu-i vigoarea.

Are nuanțe de roșu, de galben,
de arămiu; ploi de toamnă
o-nlăcrimează. Și ea se
privește în râu: poate
află ce-nseamnă.

Are culorile râului: ale râului verde
și greu, cum e bronzul.

Ale râului în care soarele palid
își tremură solzul.

Disperarea e în urma pașilor mei,
e-nainte.

Mă însoțește în veghe și-n somn,
ca un *alter ego*
credincios și cuminte.
Înfigându-se, însă, în suflet și-n trup,
pierzându-mă
în cețoase, nenumărate
inele.
E-o caracatiță sumbră. Are forma,
are culoarea, are pulsația
arterelor mele.

(08.11.1994)

9

(*Roua*)

Pe cărarea plină de rouă, în zori,
o furnică

poartă pe umerii ei liniștea grea și albastră,
cerul întreg îl ridică.

Nimeni pe câmp. Plopii își clatină oglinzile-n
soare.

Râul strivește pietrișul cu miriadele
lui de reci și lichide picioare.

Am intrat, ca în vis,
în aceste mistere.

M-am oprit pe cărare. Și tac.

Sunt un stâlp de tăcere.

Lamele tainei mă taie în lung,
pe din două.

Sunt mai mic, mai ascuns, mai pierdut
decât un grăunte de rouă.

Decât globul de rouă spre
care furnica se-ndreaptă,
în timp ce o parte din mine
se-nalță, iar cealaltă coboară,
treaptă cu treaptă.

Furnica-i la mijloc. Înainte
e bobul de rouă, în urmă sunt
eu.

Ea merge și merge, cu cerul pe umeri.
Iar stropul de rouă (străveziu, infinit)
e chiar Dumnezeu.

(09.06.1996)

10

(Epistolă. Unui semen)

N-ai umplut niciun gol. Îl
umplusem eu însumi, luându-te-n seamă.
Ca un lup, care umple
Poiana pustie cu efluvii de teamă.
Și-apoi teama s-a strâns, în mărunte
ființe, plutind efemere,
Teama ce sorbea de la lupul
cu privirile-i verzi și statut și putere.
Acum lupu-i departe, nu mai revine.
Și-n Poiană, furnicile harnice se
îndreaptă și urcă spre tine.
În Poiana plină de păsări, de
soare și flori, infinit de frumoasă,
minunat de sonoră,
nevăzute furnici, nevăzuți
mesageri ai marelui gol te
devoră.

(09.07.1996)

11

(Zâmbetul)

Te retragi din spațiu, din timp,
te retragi din memorie.

Tot ce trăiești, tot ce simți
n-are istorie.

E-o lunecare ce stă. O stagnare
ce trece.

Pe dunga ferestrei, veșnic aceeași,
se desenează zâmbetu-ți rece.

Pe dunga ferestrei, pe marginea
vidului, pe marginea cerului.

Zâmbetul, glasul, fără timp,
fără spațiu,
peste cadavrul misterului.

(09.07.1996)

12

Clopotul bate. Parc-ar deplânge
făpturile noastre de lut și
de sânge.
Custúrilor vântului desprind și-mprăștié
crusta de frunze a urbei,
crusta ei supurând sângerie.
Toamna frenetică zvârle
frunze pe scări, le lovește
de ușă,
coboară la geamuri bolta
tumefiată și mov.
Orașul, plin de puroaiele soarelui,
e-asemeni lui Iov,
scrijelindu-și plăgile, pe-un
morman de cenușă.

(7-8-9.10.1997)

13

(Numai El)

Plec, am plecat, voi pleca, nu
mai sunt

decât sumbrul pământ ce devine
pământ.

O să vină o zi
când doar eu –

numai eu, chiar fără mine însumi –
voi fi.

Fără cărți, fără prieteni, fără
planuri, ambiții sau țel.

Numai eu (cel de-atunci!). Numai El.

(01.10.1997)

14

Te aud când și când.
Fie-n munți, de departe,
tunând
sub al norilor scrum.
Eu stau și Te-ascult,
tremurând, cât un punct, în țărână,
pe drum.
Te aud și acum,
de pe-al nopții cumplit
așternut.
Vântul umple văzduhul, ne-ncinge
cu un brâu nevăzut,
vântul liber, puternic, teribil,
clocotind, murmurând.
Sunt un pai. O fărâmă de somn și
de veghe. Te aud, când și când.

(11.10.1997)

Cerșetoarea bătrână
stă la ușa Bisericii, cu
desaga în mână.
Îi punem în traistă câte
ceva de-ale gurii,
câte ceva ce – trupește –
ajută făpturii.
Dacă ochiul vrea neapărat s-o
descoasă,
cerșetoarea-i urâtă, murdară,
hidoasă.
O cortină se-așază
între *hypostasis* și
viciata privirilor rază.
Însă ochiul lăuntric,
străluminat, tristei cărnii
nesupus,
vede în ea pe
Iisus.

(20.09.1998)

16

(Semper fidelis)

Te ignoră? Prea bine.

Astfel,

vei trăi mai aproape de

El.

Te-au exclus?

Mulțumește-le.

Poți sluji exclusiv lui Iisus.

Te îneacă-n mărire deșartă?

Fugi de ei. Sunt vicleni. Vor

în doi inși vrăjmași să

te-mpartă.

Te urăsc și te-alungă?

Te lovesc? Te-au răpus?

Nu-i nimic. Te primește

Iisus.

(20.09.1998)

17

(Odată)

Odată (când, necând) voi dispărea.

Ca Moise, ca Ilie, ca Enoh.

Dar, cum eu sunt un simplu păcătos,

Plecarea mi-ai lăsat-o-n seama mea.

Și chiar așa voi face. Voi pleca

Fără nimic. Înspre pustiu. Pe jos.

Pe-un drum de lut, ducând spre fața Ta,

Același lut, din care m-ai fost scos.

(20.06.2000)

18

(Vanitas vanitatum)

Se năruie Poiana, Râul, Casa,
Se risipesc încet și neoprit.
Păianjenii tăcerii-au învelit
Cuptorul, cărți uitate, scaunul, masa.

Prin geamuri înghețate, intră zorii,
Se aciuiesc și zac, până-n amurg.
Când se retrag, în locul lor se scurg
Subțirii pui ai nopții, ca dihorii.

Clădirea le-a fost lor abandonată.
(Ce este-o casă-n care omul nu-i?)
Mă-ntreb: acest locaș al nimănui,
Terifiant, mi-a fost cămin vreodată?

(26.01.2000)

19

(Orașul fericit)

Ce pașnic moare burgul fericit!
Pe locul lui, în zariști cristaline,
Zidiri și străzi, și harnice vermine,
Din vechi răsaduri noi, au lăstărit.

Chiar ai murit? întrebi. De ce-ai murit?
Nimic din tot ce vezi nu-ți aparține?
Acești mutanți, acești barbari știi bine
Că însuși tu și-ai tăi i-ați zămislit.

Ci tace burgul. Mort înveșmântat
Cu înflorate văluri selenare,
Cu flori de-azur și lacrimi mari de soare,
Purtat spre-abis de hoardele barbare,
Ce curg din ochiul său îmbălsămat.

(18.02.2020)

(Tablou)

Strivit între ce-a fost și ce va fi,
Tabloul e-un deșert de-anomalii
Pe care mă întreb cum să le-nșir
(Atât de tare seamănă-a delir).
Adică: retribuții fără bani,
Oraș rural și sat fără țărani,
Ești mult mai elocvent atunci când taci,
Liricizăm păduri fără copaci,
Ca dascăl, stai pe stradă și înveți,
Grevist fiind, elevi analfabeți,
Iar medicul mereu are de spus
Că nici instrumentar, nici leacuri nu-s.
În supermarket, dau, tăcuți, ocol,
Bătrâni și inși sumari, cu coșul gol,
În timp ce-autostrada e un flux
De limuzine lungi și largi, de lux,
În care dormitează, tolăniți,
Cocote, țopârlani și parveniți.

Și tot așa: contrast lângă contrast,
Într-un întreg haotic și nefast,
Lipsit de orice ștaif, de orice stil...

Desigur, în acest periplu vast,
Poetul, anacronic, inutil,
Poetul, cu tăiosul său profil
(De-i norocos și nu-i iconoclast),
Primește-un blid și-o cergă: la azil.

(04.11.2000)

21

(În Parcul botanic)

Am fost adeseori, am fost și ieri,
Pe-aleile acelea solitare,
Lung sfredelite-n floare și-n frunzare,
Greu adâncite-n umbre și-n tăceri.

Din loc în loc, răspântii largi de soare.
Din timp în timp, celeste adieri.
Am fost adeseori, și azi, și ieri,
Pe-aleile acelea solitare.

Edenic parc! Edenică uitare!
Iubita mea de astăzi și de ieri,
În zariștea eternei primăveri,
Ești numai fericire și splendoare...

(07.06.2019)

(Octombrie)

Se-mbracă parcu-n sumbrul său costum.
Zeița verii dusă-i. Un acord
De bronz, și isihastic, și postum,
I-arată calea și-i deschide drum.
În timp ce vântul greu, din negrul nord,
Trimite-n inimi valuri mari de scrum.
Aleea astă vară? Cald fiord
Râzând către oceanul estival.
Oceanul vast al verii, val cu val,
Cu flamura visării la tribord,
Își legăna zeița, triumfal.
Și-acum, matrozul toamnei, criminal,
Îi zvârle-ntreg avutul peste bord:
Și frunză, și culoare, și parfum,
Și păsări clare-n zarea de azur,
Zori cruzi de-argint, amurg de aur pur,
Noi doi, cu vara-ntreagă împrejur...

Toate-au trecut și trec. Și noi trecum.

(25.10. 2022)

23

(*Bătrânul Dascăl*)

Profesorului G. I. Tohăneanu

Ori recunoască-l, ori nerecunoască-l,
Unul sau altul, el, ieșit din timp,
A dobândit al veșniciei nimb.
Căci nu-i uitat defel Bătrânul Dascăl.

Ba, dimpotrivă, crește, an de an,
În nobilă și pură neuitare.
Ca ins duhovnicesc e tot mai mare,
Cu cât se scurge vremea pe cadran.

Eu, scrib smerit, mereu cu pana-n pumn,
Cu tinta și *Scriptura* dinainte,
Îl port în duh, în inimă și-n minte
Pe vrăjitoru-acesta de cuvinte.
Eu, scrib hieratic, vechiul său alumn.

(11.03.2023)

(Proorismos)

Viază-n lumea celor ce cuvântă
mulțimi de idolatri și atei.
Destinul lor postum mă înspăimântă.
N-au dor de har, n-au spaimă de osândă.
Cel Veșnic, oare, vrea ca, pentru ei,
să nu existe aura-I preasfântă?

El, Creatorul unic, nevăzut,
ce-atomi și universuri priveghează,
NUNC STANS, fără sfârșit și început,
El este Existential Absolut.
Nimic, nici chiar A FI, nu-L limitează.

A exista ori nu. Cu dreapta Sa,
de-a pururi le-a înscris pe-aceeași listă.
Tot ce există-i doar din voia Sa.
Non-existența proprie, de-o vrea,
non-existența Sieși Și-o există.

Vai! Când deliruri antropocentriste
exultă și când vrednici corifei
ai vidului își caută temei
spre-a profera profane acatiste,
eu plâng și mult mă tem că, pentru ei,
Cel Veșnic a decis să nu existe.

Sunt singuri. Și în viață, și în moarte.
Ori i-a uitat. Ori i-a lăsat deoparte.

(04-09.03.2023)

25

(Apokalypsis)

O cafea pe terasă. Curent.

Ascultî, trist și absent,
logoreea vecinului tău
erudit.

Oare îngerii mult așteptați
au strigat? Au venit?

Cade soarele, gri,
printre frunze, pe vechi
panoplii,
dizolvându-ne blând
într-un fluviu de nori
și pământ.

Oare îngerii Tăi au strigat?
Unde sunt?

(12.08.1998)

26

Bate vântul. *Ruah*. La-nceput,
Duhul-vânt se purta,
nevăzut,
peste haosul negru, *Tehom*.
Duh și vânt. Univers și atom...
Stau în tinda bisericii.
Cad
dulci cântări în al
inimii vad.
Mă cutreieră tremurul
lor.
Sunt o trestie-n vânt, un
fior.
Cum voi trece la viață
din vis?
Singur, mort, din
abis în abis,
ha'adham, eu, bicisnicul
om,
în întinderea neagră, *Tehom*?
Eu, cel slab, cel greșit, cel expus?
Sprijinit, ca un prunc, de Iisus...

(21.09.1998)

27

(DIES ILLA)

M-ai vindecat?

Răsare soarele.

Ce frumoase sunt, pe
munții lăuntrici, picioarele
celui ce-aduce Vestea cea
bună.

Iată, ieșim împreună,
să ne gustăm, fără spațiu și
timp, bucuria.

Ce destrămare! Ce zbor!

Tu ești veșnicia.

Eu sunt

veșnicia.

(16.07.1999)

28

(OSTROVUL IUBIRII)

Mirelei-Ioana

Trăiesc, prea fericit, de-o bună vreme,
în inimă și-n gând, Ideea clară,
platonica Idee legendară
a Dragostei, ce-a vrut, odinioară,
în fermecatu-i Ostrov să ne cheme.

Acolo viețuim, de-o bună vreme:
Făpturi întruchipând Ideea clară.

Sub soarele Iubirii ideale,
ce-și află-n transcendență arhetipul,
pe țărmul unde marea și nisipul
ne flutură pe umeri și sandale,
când vii, când pleci, sau când îmi ieși în cale,
când ne topim în zări aurorale,
Iubito, Fericirea are chipul,
de har și de mister, al ființei tale.

(18.08.2023)

SICOMORUL

*Părintelui dr. Ionel Popescu,
Vicar eparhial*

Ani îndelungi m-a bântuit un dor
suprafiresc. Mă bântuie și-acum.
Dor greu de Țara Sfântă, de Tabor,
de Iebus, Nazaret, Capernaum.
La fiecare Praznic, preste an,
La fiecare zvon de Sărbători,
porneam, în dulci vedenii, spre Iordan,
prin crânguri de măslini și sicomori.
Așa am petrecut. Fără istov.
Eu, scrib însingurat. Și bogoslov.

Oare de ce-n ființă n-am ajuns
pe-acel tărâm preabinecuvântat?
Mă-ntreb, dar nu găsesc niciun răspuns.
Am fost prea păcătos, prea întinat?
Am fost de slava lumii subjugat?
Am fost delăsător și nu-ndeajuns
de doritor? Sau El nu m-a chemat?

I-am zis: Ca pe un scrib, ca pe-un peveț,
auzi-mă! Ascultă glasul meu!
Tu slava umilinței mă înveți.
Trimite-mi doar un semn. Căci mare preț
am pus pe mila Domnului mereu.

Nădărduiam s-audă? Cine-s eu,
în timpul și în spațiul nesfârșit,
să mă ia-n seamă Însuși Dumnezeu?
Sunt rău, și păcătos, și prihănit.
Iar duhul meu e turbure și greu...
Zadarnic mai râvnesc ce-am tot râvnit.

Așa gândeam. Confuz și rătăcit,
uitând c-avem divin Arhiereu!
Și iată, astă noapte, mi-a sosit,
prin sârgul unui înger din zenit,
un semn iconic, clar, adevărit:
El, sicomorul, „Dudul lui Zaheu”.

Am înviat din morți. Sunt fericit.
Ce viu și ce concret e Dumnezeu!

(28.10.2022)

METAMORFOZE ȘI „EVOLUȚII”
ÎN OPERA LUI EUGEN DORCESCU

Scriind cronici (comentarii) despre mai toate cărțile de poezie ale lui Eugen Dorcescu, nu m-am încumetat, totuși, la vreo constatare cu valoare de generalitate. Nu am vocația sintezei. Am scris și despre cele două volume ale *Jurnalului* său, încercând să abordez textul dintr-o perspectivă mai degrabă îngustă (cea a unei posibile [*po*]etici biblice). Relectura volumelor sale de lirică mi-a deschis însă perspectiva enunțată prin titlul acestor rânduri. Pentru că, dincolo de varietatea „universurilor poeziei” (pasișându-l pe G. Călinescu), în poezia lui Eugen Dorcescu, un cititor (cu atât mai mult, un critic) descoperă o temeinică și benefică unitate de inspirație, o coerență tematică și una compozițională remarcabilă(e). Și totul – alături de schimbarea – de la o vreme – a unora dintre registrele tematice și expresive, ceea ce dovedește că poetul n-a rămas prizonierul unor formule lirice din anii debutului. Deși, a vorbi de „evoluție” în poezie pare nefiresc și neadecvat liricii... De aceea am și optat pentru punerea între ghilimele a cuvântului din titlu.

Eugen Dorcescu a debutat în poezie cu un volum (**Pax magna**) din care cititorul îi putea stabili un profil

de „clasic” aproape prin excelență, de poet al expresiei „reci”, cristalizate și cu precădere neutre (fără nicio conotație negativă, în exprimarea mea); o poezie de elanuri înalte, foarte apropiată de filosofie. O filosofie generatoare de lirism, totuși. Următoarele volume de poezie (**Desen în galben, Arhitectura visului, Culegătorul de alge**) sunt tot ale unui poet care (e doar o opinie) rămâne, concomitent, și critic literar și/sau stilistician, care se mișcă lejer printre conceptele teoriei artei și le ilustrează prin propria creație. Nu știu de ce, primele sale cărți de poezie mi-au lăsat impresia că poetul „construiește”, în primul rând, după aceea „exprimă”. Strălucitele sale izbânzi (noutăți) din poezia scrisă după revoluție nu prea sunt anunțate prin aparițiile de început (excepție face sintaxa poetică, originală, fără contorsionări și ambiguități).

Studiul atent al antologiei ne-varietur **Nirvana. Cea mai frumoasă poezie**, 2015, 608 pagini, ediție critică de Mirela-Ioana Borchin, care însoțește textul poetic (1972 - 2014) de un amplu eseu hermeneutic, *Eugen Dorcescu și vocația vectorială a Nirvanei* (150 pagini), este absolut obligatoriu, fiind edificator în privința circulației temelor, motivelor, în privința continuităților și discontinuităților de ordin stilistic și atitudinal, de-a lungul a peste patruzeci de ani de trudă creatoare. O parte dintre volumele citate mai jos sunt prezente în antologie. Altele îi prelungesc și-i amplifică mesajul.

Un loc special ocupă binecunoscutele **Biblice** (ediția I, 2003; ediția a II-a, revăzută și adăugită, 2021), ce cuprind, în esență, 71 de *Psalmi* biblici, *Ecclesiastul*, *Pildele* și *Rugăciunea Regelui Manase*, în stihuirea lui Eugen Dorcescu. Iar pentru circulația poeziei sale în străinătate, cu precădere în uriașul spațiu hispanic, trimitem la Eugen Dorcescu, *Elegías Rumanas*, Antología (*El camino hacia Tenerife, Poemas del Viejo, Las Elegías de Bad Hofgastein*), Edición y Prólogo: Coriolano González Montañez; Biobibliografía y Opiniones críticas: Mirela-Ioana Dorcescu, Arscesis Ediciones, La Muela, Zaragoza, España, 2020, 286 p.

Constatarea care se impune cu necesitate este că, după 1989, se produce o **radicalizare etică fundamentală a scrisului** lui Eugen Dorcescu. *Jurnalele* sale (apărute după mai bine de două decenii de la scrierea lor – **Îngerul Adâncului** și **Adam**, 2020) sunt textele care confirmă aserțiunea noastră. Despre aceste *Jurnale* s-a scris mult și divers, încă de la apariția lor, remarcându-se de către exegeți și această noutate fundamentală – așezarea scrisului pe alte coordonate, până la „identificarea” autor – operă.

Și volumul **Scrisori la un prieten**, 2000, propune o schimbare de perspectivă asupra existenței, cartea fiind mult diferită de proza de până atunci (care aducea în prim-plan cu precădere lumea feerică a basmului). Dintr-odată ne găsim în proximitatea unui Eugen Dorcescu preocupat doar de conștiință, de existența

lăuntrică a individului, de raporturile cu semenii, de responsabilitatea artistului în societate și, mai cu seamă, de relația cu Divinitatea. Distanțe semnificative înregistrăm chiar în textele care au același „suport” de inspirație. Iată, pentru o comparație minimală, câteva fragmente lirice prin care se proiectează în amintire peisajul copilăriei, din mundanul natal: „Desigur, e un râu. De ce n-ar fi?/Îl găzduiesc arcanele pustii,/îl găzduiește visul tot mai des./Păduri înlăcrimate. Sumbrul șes/al timpului întors la început./Un râu familiar (re-cunoscut?)/un râu ce mă zdrobește ca un scut” (din **Culegătorul de alge**, 13) și același „peisaj” impregnat de prezența Duhului divin: „Soare și nouri. Pe/alocurea plouă./Iarba întinde,/ până în zare,/marile ei/pavaje de rouă./Poiana/e-atât de autarhică,/atât de pustie,/încât nimeni, absolut/nimeni,/nu mai poate-n/cuprinderea ei/ să-ntârzie./În afară de/Duhul...” (**În Piața Centrală**, p. 50) sau: „Nimic nou, desigur, sub/lună și soare./Fiindcă totu-i oglinda Celui Statornic./ Celui Etern, Celui ce nu cunoaște schimbare./*Râul* nu curge. Ziua nu trece. Frunza nu/moare./Nici noi nu scădem. Nici noi nu / pierim./Ni se pare” (**Sub cerul Genezei**, p. 47-48). Texte precum cele două din urmă abundă în volumele **Moartea tatălui și În Piața Centrală**. Se instituie și predomină un filtru cultural, care asigură, în plus, textelor o certificare de apartenență la marea literatură. O primă latură a acestei radicalizări este faptul că poezia își asumă o *detașare*

de latura materială a existenței, de lucruri, pe care le ignoră, chiar și atunci când poetul viețuiește în mijlocul lor. Desprinderea de realul teluric, cotidian, îi dă poetului șansa de a-și redefini scrisul drept expresie tainică a relației individului cu Divinitatea. Iar lirica nouă a lui Eugen Dorcescu ilustrează perfect această aserțiune, care revine mereu în *Jurnalele* sale. Cât de ancorat în real (veridic sau imaginar – pentru că există, poetic, doar un „real imaginar”) fusese poetul, se poate deduce ușor din strofe precum: „Cetate cu creneluri înnegrite,/Cu deșirate scări și aripi smulțe – /Duios șirag, vâltoare de termite,/Lumina ruginind în catapulte” (**Desen în galben**, p. 40) sau: „Mă-ntorc în ziua clară spre cetate./Păduri în zare. Albe drumuri. Calme/ Pășuni ce țin amiaza-ntreagă-n palme./Și ceața ce ne mână-ncet din spate” (**Culegătorul de alge**, p. 28). Trebuie să fac precizarea că motivul *cetății* se perpetuează în poezia lui Eugen Dorcescu până în prezent, întregind, parcă, „arhitectura visului” (titlul unui volum liric de început, din anii '80 ai secolului XX), prin expresii poetice unice și semnificații multiple: „Am fost, desigur, foarte fericit/În sumbra, păduroasa mea cetate,/Căci, iată, amintirea ei străbate,/Ca un izvor prin straturi de granit,/ Imensele depuneri de uitare/Ce-mi zac în suflet...” (**Epistole**, p. 56). Textele citate mai sus se remarcă prin preeminența elementelor din aria „concretului”, însă cu repercusiuni destule în intimitatea ființei umane. Recent, ambientul pare a nu se mai diferenția în

elemente individuale, totul situându-se pe coordonatele divine ale creației: „Dincolo de nuci și/de meri,/ca-ntr-un cosmic chenar,/se desenează grădina, cu/dovlecei, roșii, ardei și mărar./Grădina din care culegem, din/care prânzim./Grădina sădită cu minunile Tale,/Yah Elohim./De-aceea, la masă fiind,/simțim împrejur/pașii luminii. Iar fiertura și pâinea/ păstrează un gust de azur./Gustul ce-n veci ne hrănește,/gustul ce-n veci ne-a hrănit./Gustul trupului Tău/nesfârșit” (**Sub cerul Genezei**, p. 46). Universul impregnat de prezența Divinității presupune și *întoarcerea spre o stare de inocență (= puritate) a ființei, dar și a naturii*. În ciuda profundelor bulversări ce se produc în comunitatea umană, în ciuda marilor agresiuni ale insului asupra ambianței, poetul descoperă încă o stare a naturii și a individului uman care perpetuează puritatea inițială, edenică, divină a tuturor elementelor ce alcătuiesc ambientul nostru terestru. Versuri cu o indicibilă amprentă a apartenenței artistului la lumea neprihănită de viciile contemporaneității găsim în aproape toate volumele lirice noi, așa că textul care urmează e doar un palid exemplu între multe altele: „Stând pe banca de/ lemn, în aroma de mere și fân,/m-am simțit dintr-odată/ bătrân./Fără spaime, nostalgii sau regret./Dimpotrivă, zdrobit și tăcut, ca un/ anahoret./Nimic nou, nimic vechi între/cer și pământ./Numai sufletul meu, palpitând/ nevăzut în duhovnicul vânt./Ca și trupul, firesc, pământesc,/învelit în lumina către care/ tânjesc./

Și mi-am zis că se poate... /Dumnezeu are grijă de/ toate” (**Sub cerul Genezei**, p. 50). O bună parte dintre poemele ce se pot subsuma acestei tendințe (*starea de puritate spre care se întoarce poetul*) sunt cele care au drept referent natura copilăriei, întipărită într-o memorie nealterată de timp, cu aceleași repere umanizate perpetuu: poiana, râul, muntele, fânul, cerul, stelele, sălciile: „Noapte./Râul alunecă/peste albe pietrișuri./ Râul de-argint, râul/de lapte,/sub ale lunii priviri, sub/ale stelelor/neclintite tăișuri./Un tablou, palpitând/ undeva-n amintire.//Ceru-ntreg, prins în râu./ Râu-ntreg – în privire” (**În Piața Centrală**, p. 54) sau, un peisaj „actualizat”, similar celui de care se simte impregnată memoria afectiv-lirică a poetului, în **Elegiile de la Carani** (p. 17): „Drumul/descrie/albastre spirale/în câmpul cu/ flori,/sălci și plopi/sculptează pe zări, cât vezi/cu ochii,/verzi și/palizi fiori...” Acest spațiu rural (de obicei, al copilăriei) este locul unde supraviețuiesc tiparele, unde „se consumă” existența familială (bucurii, liniște, dar și tragedii): „Ne pregătim să/plecăm/înspre fosta-ne/casă./Se ridică nori/cenușii, la/ apus,/asemenea țărâni/care acoperă/urmele tatălui./Vechiul dor, vechea/nostalgie, vechiul tremur/lăuntric/s-au stins./A rămas un recul/de cenușă./Și totuși, de vreme ce/plecăm într-acolo,/ înseamnă/că absența înspăimântătoare/a tatălui/încă așteaptă” (**Moartea tatălui**, p. 22). Trecând prin stări diverse (uneori, concomitente), poetul percepe universul drept un *echilibru incert, precar, de forțe divergente*,

care nu se exclud neapărat, care chiar se presupun. Aici, exemplul cel mai elocvent este cunoscuta „ecuație” formulată de poet cu privire la „lupta dintre carne și duh”, ce poate îmbrăca multiple expresii, recunoscându-se și în versuri precum: „de fapt acesta e/ drumul/de la trup către/suflet/ de la suflet spre/duh/ și de la duh/către Duhul” (**Drumul spre Tenerife**, p. 22) ori, pe coordonate spirituale mai înalte: „De-atâta timp, în lumea de himere,/În lumea iluzorie, și eu/Am rătăcit. Asemeni lui Orfeu,/Crezând în a cuvântului putere.//Crezând și, totuși, nu. Căci, mai presus/De vorba noastră vană și firavă,/Resimt Cuvântul răstignit în slavă/Și-mpurpurat pe crucea lui Iisus...” (**Sub cerul Genezei**, p. 110) sau: „Oamenii – eternități/confuze, singurătăți/disperate./Ei simt, în/adâncul ființei, că/duh au/fost/și că iarăși vor fi/volute de duh,/în unica/duhului identitate...” (**În Piața Centrală**, p. 69). În ciuda acestor echilibre, unele poeme sunt veritabile anunțuri-viziuni despre o stingere a universului. Majoritatea poemelor din **Cronică** și **Abaddon**, formând un capitol unitar în lirica lui Eugen Dorcescu, se circumscriu acestei viziuni de un dramatism aparte, extrem de puternic și cu consecințe nebănuite. Exemplificăm cu doar câteva texte dintre multele posibile: „Părăginit, orașul își întinde/Sub ploaie și frunziș, în lung și-n lat/Ca un gigant ucis și disecat./Arterele murdare, suferinde...” (**Cronică**, p. 35); „Dar iată, ca o molimă, pătrunde/Coșmarul și pe insula din

vis./Ocupă retractilul paradis/ Și n-avem loc în univers niciunde” (**Cronică**, p. 15); „Bate vântul a secetă,/ canicula tulbură zarea./Ceru-și presară deasupra arsurii terestre/cenușa și sarea./Știam că sfârșitul o să fie prin foc,/precum scrie în Carte./Să ne pregătim așadar, simultan,/pentru viață și moarte...” (**Abaddon**, p. 33). Tragismul acestor viziuni vine concomitent cu degradarea civilizației și poate fi chiar consecința acestei deteriorări mundane. Poetul semnala această particularitate a societății românești post-revoluționare în paginile *Jurnalelor* sale, dar expresia versificată mi se pare mai relevantă. Iată-l pe redactorul-șef și, în 1990, directorul, ales democratic, al Editurii timișorene Facla, revenind pe ruinele fostei instituții de cultură: „Am reintrat în parcul solitar/Ce găzduiește și-astăzi în zadar/Clădirea-n care-am petrecut cândva,/Clădirea ce vibra și viețuia./Acuma zidu-i scrum și rumeguș,/E-al șerpilor și-al viespilor culcuș/.../Ruină? E mai mult decât atât./E-mpărăția marelui urât,/Ce crește ca o plagă zi de zi...” (**Abaddon**, p. 29).

Detășându-și creația de cele vremelnice, Eugen Dorcescu urcă încă o treaptă spre câștigarea unei verticalități morale, care vine în urma altor consonanțe specifice. Așa, de pildă, poemele sale dovedesc cititorului că, foarte adesea, *clocotul simțurilor se topește discret în tăcerea meditației*, mai cu seamă datorită profundelor inserții etice și creștine în miezul creației poetului. Eugen Dorcescu nu se exteriorizează aproape

niciodată „brutal”, chiar și când conjunctura poetică i-ar permite aceasta, ci se produce un fel de trecere firească de la o stare la alta. Un fragment din *Avatar I* (vol. **Elegiile de la Carani**, p. 11-12) mărturisește despre aceste metamorfoze ale poetului: „Așa ne-am regăsit: Cu ochii grei,/Plini de păduri, de ziduri și de lupte./Și-am reluat cuvintele-ntrrupte/De neagra moarte, de tăcerea ei.//Întoarce-ți iarăși chipul către mine,/Frumoaso! Fascinantul meu abis!/Cu gândul, și cu trupul te-am deschis/Și-acum șoptesc, privindu-te: E bine!//Ce-adânc plutim în vreme! Ca și cum/Totuna-s clipă, veac, eternitate./O, luminoasă sincronicitate!/Străvechi vom fi. Și vii. Ca și acum”, ca și, într-un alt registru: „Nu există durere mai mare/decât gândul/că văd lume și soare./Era mult, mult mai bine/să rămân un grăunte de vid, un/grăunte de duh ne-ntrupat, un *necine*./Numai atunci aș fi fost ce/nu sunt,/numai atunci aș fi fost doar cu Tine” (**Sub cerul Genezei**, p. 38) sau, cu o schimbare totală a eului: „Doamne,/tălpile munților/sunt tălpile Tale./Iată-mă, vin,/pe o cărare/de spini și pelin,/desenată-n a Plângerii Vale./Încă sunt viu,/am trupul de lut și/ privirea sărată./Vântul morții mă poartă,/ca pe-n bulgăre-fiu/către muntele-tată./Duh arzând, renăscut,/și uitucă țărână,/cum am fost/la-nceput,/sub a Domnului talpă,/în a Domnului/ mână” (**În Piața Centrală**, p. 18). Probabil, exemplele alese de mine nu sunt cele mai elocvente, dar, pentru o corectă informare, cititorul poate străbate tot traseul poetic al

lui Eugen Dorcescu de după 1989, oricare volum confirmând că poetul privește cu seninătate și speranță metamorfoza ființei, în sensul recâștigării componentei edenice inițiale a omului. Ca atare, *lipsa notelor de senzualitate este evidentă* în majoritatea poemelor noi, dar am ales un text exemplificator din **Agonia caniculei**, volum ce sugerează că poetul se situa, în intimitatea sa lirică, de mulți ani, pe alte coordonate, ale unei percepții a lumii mai presus de materialitatea ei de zi cu zi (editoarea volumului, Mirela-Ioana Dorcescu, ne asigură că poemele datează din anii 1973-1974): „Căutătorul de metafore/s-a oprit/pe o punte neguroasă,/ pe un promontoriu de ceață/și privește atent/brățele cumpenei./Un astru și un măr,/o săgeată și-o privire fugară,/galaxia și roata mașinii/pâinea și aroma abisului./ Cumpăna tremură,/oscilează-ndelung,/ se-nduplecă-apoi/ și se-oprește./Atunci el ia «substanțele»/ și le-aruncă-napoi./răsădindu-le invers/și iar invers/și iar... /Fiindcă totu-i orice,/fiindcă totu-i orice” (p. 35-36).

În lirica lui Eugen Dorcescu, *iubirea deschide o cale spre înțelegerea umanului* (așadar, risc o afirmație: prin iubire avem acces inclusiv la cunoaștere, poate chiar la percepții diferite de cele ale simțurilor comune): „În fiecare seară, pe terasă./În fiecare seară-n infinit./Iubita mea, cu ochi de antracit./Desprinsă din a visului mătasă./Aici ne-am întâlnit și ne-am iubit./Terasa ne-a fost zbor, văzduh și casă./Terasa-i un pridvor nemărginit./Plutim din cer în cer, din mit în

mit./Eu – mire metafizic. Tu – mireasă” (**Elegiile de la Carani**, 15). Aici trebuie să situăm marile poeme de dragoste, tot din volumul amintit mai sus (dar și din alte volume), precum *Salcâmi sacri* (de unde citez un vers de o frumusețe și o expresivitate copleșitoare: „Iubirea-i o pădure de salcâm”), *El Caballero*, *Unei statui de cenușă*, *Triada*, *Visul sacru*, *Montségur*, *Miozotis* etc. De multe ori am avut impresia, după citirea unor texte, că poetul accentuează tenebrele existenței, îngroșându-le tușele întunecate, dar integrala liricii lui Eugen Dorcescu se ridică, luminos, deasupra oricăror micimi și neputințe ale trupului, ale mediului social, uman, deschizându-se chiar „comunicării” cu Divinitatea: „Pe-alee-n fața mea – un porumbel./Descins din albăstrimi, ca Sfântul Duh./Un mesager de raze și de puf,/Chemându-mă, din lume, către El.//O clipă a durat. Sau nici atât./S-a revelat o clipă Cel Ascuns./Dar, cât a fost, a fost îndeajuns/Să-mi smulgă lațul morții de la gât.//Verdeață-n jur. Copaci. Și flori. Și-un cer/În care urbea-ntreagă se topea./Sorbeam adânc. Eram. Și El era./Și-aștept să vină iar de nicăieri” (**Subcerul Genezei**, p. 23). Poetul tinde, mai ales prin lirica de sorginte metafizică, mistică, la o *deschidere spre motivele marii poezii*, spre *perfectiunea poemului* (v. *Absența*, *Adam*, *Ioanitul*, *Templierul*, *În tăcere*, *Aproapele*, *Ermitaj*, *Acela Care e*, *Sicomorul...*), nu numai formală, ci și de esență și expresivă. Câteva cuvinte (aprecieri), din această perspectivă, se cuvin

celor două volume lirice, apărute cu acordul activ al autorului și prin osârdia Mirelei-Ioana Dorcescu, care valorifică o parte infimă din ceea ce editoarea numește *opera submersa*: **Aproapele** (*111 Psalmi și alte poeme*) și **Leviatanul** (*Poeme uitate*), ambele apărute în 2022 la Editura Eurostampa din Timișoara. Cu primul dintre aceste volume, poetul își asumă *calea*, pe care pășește nestingherit, spre cultivarea acelei entități poetice, percepute ca fundamentală, care i-a înlesnit apropierea de absolut (risc această afirmație, știind că absolutul rămâne, totuși, întotdeauna un *orizont*). Psalmul (mereu un element de comuniune cu Marele Necunoscut) se contopește cu starea permanentă de extaz controlat a poetului, chiar atunci când ambientul pare ostil. Psalmul devine refugiu moral și existențial: „Iată-mă la o altă răscruce. Și nu/știu încotro să o iau. Învață-mă Tu./Tot ce-aș dori e să fie o cale/pe care se văd, la răstimpuri măcar,/sfinte, urmele Tale./Fiindcă-așa am ajuns:/nu pot pune-ntrebări,/nu știu niciun răspuns./Asta sunt:/o faptură de/ duh și pământ./Față-n față cu nemărginitul, cu/întrupatul Cuvânt” (*Psalmul 73, Aproapele*, p. 92). Pentru a defini un volum precum **Leviatanul** am ales versurile de început ale poemului *Edecarul*, versuri ce exprimă chintesența unei **opere** exemplare prin unitate de expresie și prin înalta ținută morală ce-o însuflețește - **Opera** lui Eugen Dorcescu: „Nu cunosc povară mai/ nimicitoare decât viața...” (**Leviatanul**, p. 147).

N. B. Scriind acest text despre poezia lui Eugen Dorcescu, am recurs și la poeme mai puțin „vehiculate” de către critica literară, la texte mai puțin cunoscute, intenționând să le propun un loc firesc în integralitatea unei opere unice și memorabile.

LIVIUS PETRU BERCEA

BIOBIBLIOGRAFIE

EUGEN DORCESCU (n. 18 martie 1942)

Poet, prozator, eseist, traducător din literaturile franceză și spaniolă, Doctor în filologie (din 1975), Membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1976). Membru corespondent al Academiei Hispanoamericane de „Buenas Letras” din Madrid, Spania (din 21 martie 2023). Cetățean de onoare al municipiului Timișoara (din 1 august 2014).

OPERA:

a) cărți publicate în țară, în limba română:

Pax magna, poezie, Editura Cartea Românească, București, 1972, 106 p.; **Metafora poetică**, eseu, Editura Cartea Românească, București, 1975, 153 p.; **Desen în galben**, poezie, Editura Facla, Timișoara, 1978, 55 p.; **Embleme ale realității**, eseu, Editura Cartea Românească, București, 1978, 182 p.; **Arhitectura visului**, poezie, Editura Facla, Timișoara, 1982, 54 p.; **Culegătorul de alge**, poezie, Editura Facla, Timișoara, 1985, 48 p.; **Dodoacă și Biciușcă**, proză fantastică, ilustrații de Estera Takács, Editura Facla, Timișoara, 1986, 66 p.; **Castelul de calcar**, proză fantastică,

ilustrații de Done Stan, Editura Ion Creangă, București, 1988, 68 p.; **Căsuța fermecată**, povestiri, ilustrații de Andreea Flondor-Străin, Editura Junimea, Iași, 1989, 56 p.; **Epistole**, poezie, Editura Dacia, Cluj - Napoca, 1990, 72 p.; **Cărarea din insulă**, proză fantastică, ilustrații de Andreea Flondor-Străin, Editura Excelsior, Timișoara, 1991, 84 p.; **Psalmii în versuri**, text coperta a IV-a de G. I. Tohăneanu, Editura Excelsior, Timișoara, 1993, 68 p.; **Cronică**, poezie, text coperta a IV-a de G. I. Tohăneanu, Editura de Vest, Timișoara, 1993, 72 p.; **Piticul arămiu**, povestiri, ilustrații de Emil Grama, Editura de Vest, Timișoara, 1995, 70 p.; **Abaddon**, poezie, Editura Amarcord, Timișoara, 1995, 64 p.; **Psalmii în versuri**, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Marineasa, Timișoara, 1997, 96 p.; **Ecclesiastul în versuri**, Editura Marineasa, Timișoara, 1997, 48 p.; **Pildele în versuri**, Editura Marineasa, Timișoara, 1998, 56 p.; **Poezii despre și pentru Raluca**, ilustrații de Ortansa Ilie, Editura Excelsior, Timișoara, 1998, 16 p.; **Scrisori la un prieten**, scrisori literare, Editura Excelsior, Timișoara, 2000, 132 p.; **Exodul**, poezie, text coperta a IV-a de Adriana Iliescu, Editura Augusta, Timișoara, 2001, 76 p.; **Omul de cenușă**, poezie, antologie de autor, cu o prefață de Adrian Dinu Rachieru, scurtă crestomație critică („Opinii”) și bibliografie de Olimpia Berca, text coperta a IV-a de Virgil Nemoianu, Editura Augusta, Timișoara, 2002, 302 p.; **Elegii (Poemele Bătrânului)**, poezie, text

coperta a IV-a de Adriana Iliescu, Editura Mirton, Timișoara, 2003, 70 p.; **Biblice**, volum antologic, conținând **Psalmii în versuri**, **Ecclesiastul în versuri**, **Pildele în versuri** și **Rugăciunea Regelui Manase în versuri**, text coperta a IV-a de Valeriu Anania, Editura Marineasa, Timișoara, 2003, 200 p.; ediția a II-a, revăzută și adăugită, îngrijită de Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Eurostampa, Timișoara, 2021, 306 p.; **Moartea tatălui**, poezie, prefață de Ion Arieșanu, Editura Marineasa, Timișoara, 2005, 78 p.; **Basme și povestiri feerice**, volum antologic, Editura Eubeea, Timișoara, 2005, 316 p.; **L’histoire d’une névrose**, Unsprezece povestiri francofone, Editura Mirton, Timișoara, 2007, 196 p.; **În Piața Centrală**, poezie, prefață de Virgil Nemoianu, text coperta a IV-a de Virgil Nemoianu, Editura Marineasa, Timișoara, 2007, 100 p.; **drumul spre tenerife**, poezie, Editura Eubeea, Timișoara, 2009, 102 p.; **Poetica non-imanenței**, eseu, Editura Palimpsest, București, 2009, 272 p.; **Elegiile de la Bad Hofgastein**, poezie, Editura Mirton, Timișoara, 2010, 50 p.; **Nirvana**, poezie, Editura Mirton, Timișoara, 2014, 50 p.; **Nirvana. Cea mai frumoasă poezie**, Ediție critică, nevarietur. Selecție, Biobibliografie, Esau hermeneutic (150 p.) de Mirela-Ioana Borchin, Editura Eurostampa, Timișoara, 2015, 608 p.; **Elegiile de la Carani**, text coperta a IV-a de Andrés Sánchez Robayna, Editura Mirton, Timișoara, 2017, 46 p.; **Sub cerul Genezei**, poezie, Antologie tematică, Ediție critică, Notă asupra

ediției: Mirela-Ioana Borchin, Editura Mirton, Timișoara, 2017, 114 p.; **Agonia caniculei**, poezie, Ediție îngrijită, Notă asupra ediției și Glose: Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2019, 124 p.; **Îngerul Adâncului. Pagini de jurnal (1991-1998)**, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2020, 537 p.; **Adam. Pagini de jurnal (2000-2010)**, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2020, 550 p.; **Aproapele. 111 Psalmi și alte poeme**, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu. Postfață de Florin-Corneliu Popovici, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, 164 p.; **Leviatanul. Poeme uitate**, Ediție critică de Mirela-Ioana Dorcescu. Postfață de Mariana Anghel, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, 178 p.

b) cărți publicate în străinătate:

– traduse în limba spaniolă:

- Eugen Dorcescu, **el camino hacia tenerife**, traducere: Coriolano González Montañez și Eugen Dorcescu, Idea Ediciones, Colección Atlantica, Santa Cruz de Tenerife–Las Palmas de Gran Canaria, Spania, 2010, 120 p.;

- Eugen Dorcescu, **Poemas del Viejo – Poemele Bătrânului**, ediție bilingvă, spaniolă-română, traducere: Rosa Lentini și Eugen Dorcescu; prefață: Andrés Sánchez Robayna, Ediciones Igitur, Montblanc (Tarragona), Spania, 2012, 70 p.;

- Eugen Dorcescu, *Elegías Rumanas*, Antología (*El camino hacia Tenerife, Poemas del Viejo, Las Elegías de Bad Hofgastein*), Edición y Prólogo: Coriolano González Montañez; Biobibliografía y Opiniones críticas: Mirela-Ioana Dorcescu, Arscesis Ediciones, La Muela, Zaragoza, España, 2020, 286 p.;

- EUGEN DORCESCU, *CÁNTICOS DE VIAJE/ CÂNTECE DE CĂLĂTORIE*, Ediciones Hespérides para CUADERNOS DE CASA BERMEJA, La Plata, Argentina - 2023. Traducción del rumano al español de CORIOLANO GONZÁLEZ MONTAÑEZ. Presentación: GUILLERMO EDUARDO PILÍA.

c) cărți publicate în țară, în variantă bilingvă:

- Eugen Dorcescu, *Las elegías de Bad Hofgastein*, ediție bilingvă, spaniolă-română, traducere și prefață: Coriolano González Montañez; text coperta a IV-a: Andrés Sánchez Robayna; ilustrația copertei I: „Cristales del crepúsculo”, 2003, pictură abstractă de Fernando Sabido Sánchez, Editura Mirton, Timișoara, 2013, 103 p.

d) traducerea de opere literare (din limbile franceză și spaniolă):

- Pierre Loti, *Doamna Crizantema*, roman, Editura Excelsior, Timișoara, 1998, 137 p.;

- Coriolano González Montañez, *Călătoria*, poezie, Editura Mirton, Timișoara, 2010, 72 p.;

- Rosa Lentini, *Tsunami și alte poeme*, poezie, Editura Mirton, Timișoara, 2011, 60 p.;

- Andrés Sánchez Robayna, **La sombra y la apariencia/ Umbra și aparența**, edición bilingüe español-rumano, traducción y presentación: Eugen Dorcescu, Editura Mirton, Timișoara, 2012, 107 p.;

- Fernando Sabido Sánchez, **Poemas – Poeme**, ISSUU, 2017, 30 p.;

- Jaime Siles, **Poemas – Poeme**, ISSUU, 2017, 30 p.;

- Jaime Siles, **Meránides el frigio/Meránides fri-gianul**. Poemas - Poeme, edición bilingüe español-rumano, traducción y presentación: Eugen Dorcescu, Editura Eurostampa, Timișoara, 2023, 96 p.;

- Guillermo Eduardo Pilía, **Como hierba en la sombra/ Ca iarba la umbră**, Treinta poemas/ Treizeci de poeme (1990 – 2021), edición bilingüe español-rumano, traducción y presentación: Eugen Dorcescu, Editura Eurostampa, Timișoara, 2023, 94 p.

Alte traduceri (în reviste): Baudelaire, Lamartine, Leconte de Lisle, Ernesto Suárez, Elkin Restrepo, M. Cinta Montagut, Goya Gutiérrez etc.

REFERINȚE ESENȚIALE:

Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu, *Dicționarul scriitorilor români*, D-L, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998, p. 125-126; *Dicționarul general al literaturii române, C-D*, Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004, p. 721-722; *Dicționar al scriitorilor*

din Banat, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2005, p. 263-268; Aurel Sasu, *Dicționarul biografic al literaturii române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2006; Marian Popa, *Istoria literaturii române de azi pe mâine, II*, Editura Semne, București, 2009, p. 469-471; Mirela-Ioana Borchin, *Eugen Dorcescu și vocația vectorială a Nirvanei*, Eseu hermeneutic, 150 de pagini, referitor la ediția definitivă a poeziei lui Eugen Dorcescu (Eugen Dorcescu, *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*, Timișoara, Editura Eurostampa, 2015, 608 p.), p. 459-608; Cornel Ungureanu, *Literatura Banatului*, Editura Brumar, Timișoara, 2015, p. 409-413; Mirela-Ioana Borchin, „Etern, într-o eternă noapte-zi”. *Eseu hermeneutic în dialog cu Poetul Eugen Dorcescu*, Timișoara, Editura Mirton, 2016, 145 p.; Mirela-Ioana Borchin (coordonator și autor), *DESPRE EUGEN DORCESCU. Volum omagial 75*, Editura Mirton, Timișoara, 2017, 235 p.; Mirela-Ioana Borchin, *Primăvara elegiei (Despre Elegiile de la Carani de Eugen Dorcescu)*, Editura Mirton, Timișoara, 2017, 186 p.; Academia Română. Filiala Timișoara. Institutul de studii banatice „Titu Maiorescu” (Coordonator: Doina Bogdan-Dascălu), *Enciclopedia Banatului. Literatura*, Ediția a doua, revăzută și adăugită, Editura David Press Print, Timișoara, 2016/2018, p. 218-219; Mirela-Ioana Dorcescu, *Hermeneia*, Editura Mirton, Timișoara, 2019, passim; Mirela-Ioana Dorcescu (Coordonator și autor), *DESPRE OPERA LUI EUGEN DORCESCU. Interviuri*.

Crestomație critică (2014-2020), Editura Mirton, Timișoara, 2020, 668 p.; Mirela-Ioana Dorcescu (coordonator și autor), *EUGEN DORCESCU ÎN „TIMIȘOARA”*. Volum omagial 80, Editura Mirton, Timișoara, 2021, 438 p.; Silvia-Gabriela Almăjan, *Eugen Dorcescu – un écrivain pas comme les autres*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, 186 p.; Mariana Anghel, *Viață și operă. Dialog cu poetul Eugen Dorcescu*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, 56 p.; Mirela-Ioana Dorcescu, *SEMIOTICA METAFOREI. INDUCȚIA METAFORICĂ ÎN POEZIA ROMÂNEASCĂ*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2022, passim; Alexandru Ruja, *ISTORIA LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE DIN VEST*, Editura David Press Print, Timișoara, 2022, p. 120-136; 897-900 etc.

OPINII CRITICE
(SELECTIV)

„Da, Eugen Dorcescu este un poet erudit al timpului nostru. Persoană echilibrată, ordonată, a avut instinctul, încă de la început, să dateze fiecare poezie, fiecare creație, gândind la o eventuală istorie literară. În personalitatea sa, impulsul creativ și conștiința artistică se unesc și conlucrează fericit, într-o izbândă estetică, ideatică și spirituală, pornind de la ansamblu, de la macro-mesaj, până la detaliul stihului și al cuvântului”.

(*Silvia-Gabriela Almăjan*)

„Universul poetic al psalmilor originali reuniți în volumul *Aproapele. 111 Psalmi și alte poeme* (Editura Eurostampa, Timișoara, 2022) este unul grandios, impunător prin diversitatea temelor și viziunea teologică. Eugen Dorcescu, «văzătorul», care a cercetat tainele lumii și ale ființei, «hieraticul scrib», care L-a căutat neconținut pe «Cel ce este» (*Ieșirea 3, 14*), a trăit plener suferința, a experimentat singurătatea în mijlocul lumii, întetându-și, cu fiecare zi și cu fiecare vers, dorul neconținut după Împărăție. Toate aceste dureri ale ființei, precum și îndoielile etern umane Eugen Dorcescu le-a exprimat în versuri de o teribilă profunzime și de o celestă frumusețe”.

(*Mariana Anghel*)

„Dorcescu fait partie des poètes qui ont mis leur création au service d'une prospection sans cesse recommencée, s'il ne trouvait pas quelque assurance dans la fermeté de la foi. La langue du poème, qui tente de donner un sens à l'irrationnel, s'attache en même temps à se libérer de ce qui l'aliène. Chercher un sens au-delà de ce que véhicule la langue vernaculaire est le principe même de la transcendance.

*

Dorcescu face parte dintre poeții care și-au pus creația în serviciul unei prospecțiuni fără încetare reîncepute, dacă nu găsea o anume certitudine în fermitatea credinței. Limbajul poemului, ce încearcă să dea un sens iraționalului, dorește, în același timp, să se elibereze de ceea ce îl alienează. A căuta un sens dincolo de ceea ce vehiculează limba vernaculară este principiul însuși al transcendenței”.

(*Claude Le Bigot*)

„Astfel consider eu că a procedat și Maestrul Eugen Dorcescu: «*Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste*», a citit, a recitit, a zăbovit îndelung și de nenumărate ori asupra textului sacru al *Bibliei*, a cercetat-o și cu interes lingvistic, ca pe o inestimabilă operă literară, dar și cu un ochi critic, pentru a o

înțelege și cunoaște în amănunt și tot așa, până când s-a pomenit că sufletul i s-a aprins de «*văpaia celor ce se într-aripează cu dumnezeiescul dor*», ajungând astfel față în față cu cel mai mare și mai uluitor adevăr: de vreme ce toate *Cărțile*, care alcătuiesc această *Carte*, au fost scrise de dragul unui singur *Personaj* – *Iisus Hristos*, prevestindu-L și propovăduindu-L, și de vreme ce *Iisus Hristos* a venit în lume tot de dragul unei singure făpturi – *Omul*, înseamnă că toată *Cartea (Biblia)* se îndreaptă spre *o singură ființă*, care ești tu, sunt eu, este el și oricine o iubește, o citește și o trăiește.

Iată ce cred eu că a descoperit Maestrul! Și mai cred că, dacă ar fi ocolit *Biblia*, ar fi trecut pe alături de propria sa viață. Dar el n-a ocolit-o, ci, pur și simplu, și-a asumat-o, reușind astfel să se descopere pe sine însuși, lui însuși. Odată ajuns aici, Maestrului nu i-a mai rămas decât *Bucuria*, o Bucurie imensă, cât Împărăția cea de dincolo de veac, unde cu toții suntem invitați și așteptați (*Ioan 14, 1-3*)”.

(*Preot dr. Ioan Bude*)

„O dimensiune rar întâlnită în poezia contemporană și prezentă la Eugen Dorcescu este simțul tragismului. Mai des întâlnită este vocația românească dintotdeauna pentru umorul facil, deșucheat sau pentru văicăreala de operetă. Tragicul în poezia lui Dorcescu este de o sobrietate reținută și decentă. Mă refer la volumele *Nirvana* (2014) și, mai ales, la *Elegiile de la Carani* (2017), două

mici bijuterii [...] Poezia lui Eugen Dorcescu ne salvează prestigiul, în contrast cu versurile inutile ale majorității autorilor de poezie de azi [...] *Jurnalul* lui Eugen Dorcescu nu este, deci, produsul secundar al operei sale, în niciun caz scriitorul nu a făcut dintr-un *Jurnal* un roman autobiografic și, având în vedere epoca în care a fost scris, destul de departe de zilele noastre, nu e un produs al vârstei înaintate, ci un bastion al rezistenței unui poet adevărat în fața asaltului mizeriei umane. În comentarea evenimentelor, autorul nu se lansează în nesfârșite eseuri despre propria-i operă. Totuși, simțim în atitudinea lui gândirea artistului, a poetului, căci Dorcescu rămâne poet și când traversează bulevardul... Scrierea lui este permanent alimentată de spiritul operei sale, de la înălțimea căreia privește realitățile efemere. Documentarul său ne previne mereu că între artă și realitate se ivește o prăpastie de netrecut, mesajul fiind acela că trebuie să avem opțiuni clare, să alegem din acest haos o tabără sau alta [...] Nu a fost în intenția autorului de a se contura pe sine, însă personalitatea autorului apare, fără o intenție expresă, din stilul autorului, care nu este un simplu copist al realității, ci un elegant al exprimării, într-un secol total diferit și refractar acestui fel de a fi. Dorcescu este el însuși, inconfundabil, în orice postură, fie ea și aceea de respingere a răului. El nu va face niciodată un pact cu Diavolul”.

(*Lucian Bureriu*)

„Opera lui Eugen Dorcescu însumează zeci și zeci de titluri de poezie, proză, eseuri, tălmăciri, traduceri în/din alte limbi... Avem a face cu o Operă adevărată, în desfășurările ei tematice, ideatice și arhitecturale, evidențiind, iată, un «clasic în viață», fiind contemporan atât cu valorificarea unei părți importante a ceea ce îndeobște numim «opera submersa» (manuscrisele rămase în sipe), cât și cu o promovare intensă și conjugată a Operei în ansamblu, grație eforturilor de mare laudă ale tovarășei de viață, scriitoarea și universitara Mirelei-Ioana Dorcescu, hermeneut al liricii și îngrijitoare a atâtor ediții. [...] Mărturisesc, încă pătruns de emoția lecturii, că de multă vreme nu am mai citit o lucrare memorialistică de acest fel, deopotrivă probantă cu o realitate încă prezentă și răscolitoare prin faptul de viață evocat cu autentică asprime, cu o sfâșietoare sinceritate, scriere în care se simte deopotrivă «suflet» și «sânge». Este vorba de lucrarea *Îngerul Adâncului. Pagini de jurnal (1991-1998)* a scriitorului Eugen Dorcescu, poet de registru înalt, ideatic, cunoscut, prin traduceri recente (*Elegías Rumanas*, Editorial Arscesis, Zaragoza, Spania, 2020), și dincolo de fruntarii, îndeosebi în lumea hispanică. [...] *Îngerul Adâncului* este, fără doar și poate, o carte de excepție, care vine să redimensioneze unele laturi ale cunoscutului profil scriitoricesc. Carte absolut obligatorie în înțelegerea Omului și Artistului, «strania concomitență» a acestor

entități, aversul și reversul, recomandând culturii române una dintre cele mai de preț medalii”.

(*Zenovie Cârlogea*)

„*Jurnalul* lui Eugen Dorcescu, cu frământări, cu bucurii, dar mai ales cu îngrijorări și cu dezamăgiri durabile, îl surprinde pe poetul *Psalmlor* într-un zbucium prelung și profund, în contradicție morală cu o lume deabusolată, revendicativă și veleitară, măcinată de trebuințe primare, de acutizări mediocre, de amenințări esențiale și îl determină să riposteze prin neimplicare, prin tăcere, prin absență și retragere, ca formă de protest, scutindu-se astfel de orice concesie, de orice compromis.

Literatura jurnalelor, la noi și pretutindeni, ne-a obișnuit cu consemnări intime, de travaliu scriitoricesc, cu mărturii ale evenimentelor vremii, ne-a obișnuit cu judecăți și prejudecăți, cu atitudini și resentimente, cu intuiții și percepții personalizate, dar și cu gânduri tainice, cu asumarea lumii după nevoile sufletului, după aspirații și insuficiențe. *Jurnalul* lui Eugen Dorcescu nu poate fi nici el altfel, numai că autorul lui scrie din perspectiva perenității și după exigențele cu care și-a făcut datoria și cu care își trăiește viața, neiertător cu mediocritățile, cu convenționalul și rutina, cu disfuncțiile și, mai ales, cu micile patimi. [...] Poezia lui Eugen Dorcescu, predilect reflexivă, consacră teme majore ale existenței, ale cugetării și, la orizonturile unei culturi solide, anga-

jează explorări religioase în psalmodieri, incantații, în smerenie omiletică, în mărturisiri, aprehensiuni apocaliptice și iluminări liturgice”.

(*Iulian Chivu*)

„Dincolo de aspectul cărturăresc și spiritual, Poetul Eugen Dorcescu se integrează și în tipologia *persoanei umane*, a cărei definiție a conturat-o și a enunțat-o chiar Domnia Sa: «Persoana umană este acel individ uman, purtător de excelență, care trăiește pentru un ideal, care este animat nu doar de sentimentul, ci și de cultul valorilor și care are necesități spirituale conștientizate». [...] Poetul Eugen Dorcescu este și un orator desăvârșit. Captivează, emoționează, invită mai întâi la contemplare și abia apoi, vreme îndelungată, la reflecție, la aducere-aminte. Are un discurs întotdeauna purtător de adevăr și de frumos. În juru-i s-a format și o «Școală literară», aici, la Timișoara”.

(*Marian-Cătălin Ciobanu*)

„Atent observator al realității, cunoscător profund al Cărților Sacre, Eugen Dorcescu contribuie, într-o măsură careia nu-i putem încă aprecia întinderea și impactul, la consolidarea spirituală, morală și estetică, a literaturii române contemporane”.

(*Anișoara-Violeta Cîra*)

„Poemele dorcesciene sunt întâlniri, evenimente, respirații ale timpului trăit într-un spațiu mirific, ce declanșează în conștiința cititorilor săi simțiri nebănuite, ajutându-i să descopere spațiul, timpul, suflul și gândul în discontinuitatea și continuitatea lor, trăind virajele timpului mental, altfel viața ar fi doar un drum între două puncte bine știute. Poetul este continuu poet, precum aerul este continuu aer, chiar dacă sunt precipitații, ceață, furtuni. El simte nevoia stringentă de a da glas, de a ilumina, de a depăși, de a reinventa totul. Poezia dorcesciană se identifică cu renașterea omului, dobândind astfel rezonanță universală”.

(*Monica M. Condan*)

„De curând mi-am amintit povestirea *Căsuța fermecată*, scrisă de maestrul Eugen Dorcescu și publicată în volumul său *Basme și povestiri feerice*, apărut la Editura Eubeea, Timișoara, în 2003. Am citit-o cu atât de mare drag anul trecut, la ora de opțional, încât m-am hotărât, dintr-odată, să o recitesc. În aceste seri, când magia Sărbătorilor de iarnă plutește în aer, căsuța din adâncul pădurii parcă și-a sporit misterul, farmecul și puterea de a fascina, de a hrăni închipuirea. [...] Căsuța fermecată este o poveste despre fericire”.

(*Maria Costa-Bălan*)

„... înălțimea și frumusețea poetului Dorcescu, unul dintre liricii geniali ai literaturii române și universale. Și, credeți-mă, știu ce spun, nu mă joc cum s-au jucat unii contemporani de-ai noștri cu cuvântul *geniu*, atribuindu-l unor impostori despre care nu mai vorbește nimeni astăzi”.

(*Simion Dănilă*)

„Îmi arunc ochii, într-o doară, pe lista cu numele «like»-iștilor, așa-zicând, ai poeziei mele din amonte, și-l văd, în fruntea ei, pe Eugen Dorcescu! Căruia-i mulțumesc sfios, ca unui fără, azi, pereche în poezia românească. Într-un răstimp în care ea e, mai cu seamă, improvizație anodină sau însăilare de nimicuri, acest poet de primă linie, al modului sever și apodictic, poate să spună, cu François al Franciei, că «totul e pierdut, minus onoarea». Onoarea poeziei, căreia el, maestrul Eugen Dorcescu, îi este unul dintre garanți...”

(*Șerban Foarță*).

„Înainte de a închide cartea, observ că farmecul lecturii vine din două direcții. Una ar fi versificația foarte bine supravegheată: se simte *pana* unui maestru al versului clasic, stăpân pe ritm și pe rimă, chiar dacă aranjamentul versurilor se depărtează de canoane. Versurile sale se înșiruie fără nicio tulburare de ritm și de rimă,

ca la barzii de altădată, chiar dacă așezarea în pagină sugerează versul liber. Când crede de cuviință, rupe versul la cezură, dă poemului un nou aspect, cuvintele-cheie apar la sfârșit de vers, dar se poate face reconstituirea prozodiei clasice cu reaşezarea catrenelor. Ritmul este cel mai adesea iambic sau dactilic, rima îmbrățișată, rima interioară sporește muzicalitatea și este limpede că nimic nu e întâmplător în această versificație alertă. A doua direcție, de care vorbeam, este cercetarea atentă a spiritualizării, cu un ascetism strigat, clamat și orgolios. Noi nu putem ști dacă autorul a consultat sau nu lucrarea lui Platon *Phaidon*, dar se simte o descendență platoniciană, cu efortul de spiritualizare a existenței, un exercițiu de ordin spiritual, pentru modelarea de sine, o pregătire pentru „ieșire” și lucrarea spre purificare. Se arată un personaj liric, care se declară creștin și, purtând o cruce însângerață pe piept, este creștin și o spune cu ostentația unui filosof, ce se mândrește cu școala lui”.

(*Adriana Iliescu*)

„*Viață și Operă: Dialog cu poetul Eugen Dorcescu* de Mariana Anghel, este, în fapt, o carte care are în centru relația dintre operă și lectorii ei. În spirit modern, Eugen Dorcescu pune în discuție teoriile privitoare la multitudinea lecturilor, a interpretărilor și, desigur, a valorizării prin comentariile criticilor literari. Prin răspunsurile sale în dialogul cu Mariana Anghel, scriitorul

intervievat realizează un scurt tratat de teorie literară sub un anumit aspect: teoria receptării, formulată de H. R. Jauss, Umberto Eco ș.a. [...] Acest poet poate fi și un pamfletar de temut. El atacă tipul de critic incompetent, care se consideră, din oficiu, superior scriitorilor [...] Scriitor cu trăiri spirituale lucid analizate, cu o viziune literară care «pornește de la fundamente și se întoarce la ele», Eugen Dorcescu dezvăluie că are în centrul creației o obsesie, cea a Ființei – nu numai ca întreg, ci și ca limitare a existenței – tranzitul dintre viață și moarte”.

(*Eliza Iliescu*)

„Conocí la poesía de Eugen Dorcescu en una traducción española de *Poemas del Viejo*, y me sobrecogió. Sobre ese poemario escribí: «La calidad de su poesía se manifiesta con naturalidad e imperio. También su fuerza, sutilmente encadenada a su delicadeza: este contraste es cautivador».[...] La poesía lo invade todo en este libro, no sólo sus ideas o sus imágenes; también su pura forma: la manera en que Dorcescu parte los versos por sitios inesperados, con lo que las palabras reciben su función sintáctica (y poética) según quiera leerlo el lector, y lo que para unos es sujeto es para otros predicado o complemento... Esa forma de partir los versos es, a la vez, un espectacular artificio y una mágica forma de encontrar otra naturalidad escondida en el fluir del poema. Es otra manera de singularizar el

objeto del arte, el propio poema en este caso, oscureciendo la forma para aumentar la dificultad y, al hacerlo, aumentar también la duración de la percepción. ¡Gracias! ¿Quién quiere correr cuando se está dentro de un poema?

Como toda poesía grande y verdadera, la de Eugen Dorcescu descubre, revela, hace ver lo que no habíamos sabido ver antes.

La poesía de Dorcescu nos revela el nombre secreto de las cosas.

*

Am cunoscut poezia lui Eugen Dorcescu într-o traducere spaniolă a *Poemelor Bătrânului* (*Poemos del Viejo*, Ediciones Igitur, Montblanc, Tarragona, España, 2012) și m-a impresionat puternic. Am scris atunci, cu privire la acest volum: «Calitatea poeziei sale se manifestă cu naturalețe și superioritate. La fel, forța sa, subtil înlănțuită în delicatețe: acest contrast este captivant, seducător». [...] Poezia invadează totul în această carte (*Elegías Rumanas*), nu doar ideile și imaginile ei, ci și forma sa pură: felul în care Dorcescu împarte versurile în locuri neașteptate, astfel încât cuvintele își dobândesc funcția sintactică (și poetică) după cum vrea a citi lectorul și ceea ce, pentru unii, este subiect, pentru alții, este predicat sau complement... Acest mod de a segmenta stihurile este, deopotrivă, un spectaculos artificiu și o magică manieră de a descoperi o altă

naturalețe, ascunsă în curgerea poemei. Este o altă cale de a singulariza obiectul artei, poemul însuși în acest caz, întunecând forma pentru a augmenta dificultatea receptării și, prin aceasta, pentru a augmenta durata percepției. Mulțumesc! Cine vrea să fugă atunci când se află în interiorul unui poem?

Ca toată poezia mare și adevărată, creația lui Eugen Dorcescu descoperă, revelează, face să se vadă ceea ce nu știusese să vedem mai înainte.

Poezia lui Dorcescu ne revelează numele secret al lucrurilor”.

(Luis Sanz Irlés)

„Poetul Eugen Dorcescu se înfățișează, acum, în fața agorei cultural-spirituale, cu un profil statuar, străjuind un tărâm poetic fabulos, ritmat pitagoreic, în cadențe inconfundabile, trimițând spre arhetipuri tulburătoare... totul transfigurat fiind prin orizontul transcendenței”.

(Mircea Lăzărescu)

„... volumul *Biblice* reprezintă un *Summum bonum* (o sumă a lucrurilor celor mai bune) din toată creația scriitorului Eugen Dorcescu. [...] Prin educația sa filologică riguroasă, dublată de o experiență de cercetător la Academia Română, Filiala Timișoara, precum și de cea de scriitor profesionist, de editor, Eugen Dorcescu a ajuns la cota de unde, literar și cultural vorbind, a **urcat pe Everestul propriei sale creații literare.**

Aceasta îmi confirmă mie *Biblicele*. Și nu numai mie. Și încă ceva. Ceva care dezvăluie secretul unei astfel de performanțe, mai ales când vrei să te apropii și să abordezi un atare demers, extrem de temerar, dar și de dificil, care, omenește vorbind, este aproape inaccesibil. Mai e ceva. Harul divin, darul nemeritat. Acesta implică, precum la Moise, pe lângă cultura Egiptului, chemarea suverană din partea Celui care i s-a revelat, spunând: *Eu sunt Cel ce sunt*. Dar chiar și această chemare, spre înalta performanță, nu exclude efortul perseverent al celui chemat”.

(*Ticu Leontescu*)

„La Editorial ARSCESIS acaba de publicar en enero de 2020 la totalidad de la obra traducida al español del poeta rumano Eugen Dorcescu. Este volumen, bajo el título **Elegías Rumanas**, recoge sus libros **el camino hacia tenerife** (2010), **Poemas del Viejo** (2012) y **Las elegías de Bad Hofgastein** (2013), así como unos pocos poemas inéditos, también traducidos al español.

Debemos congratularnos por la decidida apuesta de esta editorial, ubicada en Zaragoza (España), pues nos encontramos ante un poeta esencial en la poesía contemporánea europea, un poeta con una voz particular, profunda, un poeta que muestra en sus versos la hondura del ser en unos tiempos tan deshumanizados.

*

Editura ARSCESIS a publicat, în ianuarie 2020, întreaga operă tradusă în spaniolă a poetului român Eugen Dorcescu. Acest volum înmănușează, sub titlul **Elegías Rumanas (Elegiile Române)**, cărțile sale **el camino hacia tenerife (drumul spre tenerife)** (2010), **Poemas del Viejo (Poemele Bătrânului)** (2012) și **Las elegías de Bad Hofgastein (Elegiile de la Bad Hofgastein)** (2013), precum și un număr de poeme inedite, traduse, de asemenea, în spaniolă.

Se cuvine să ne felicităm pentru pariul ferm al acestei edituri din Zaragoza (Spania), dat fiind că ne aflăm în prezența unui poet esențial din poezia europeană contemporană, un poet cu o voce originală, profundă, un poet ce evocă, în versurile sale, adâncimile ființei, în niște vremuri atât de dezumanizate”.

(Coriolano González Montañez)

„*Elegiile de la Carani* se înfățișează, astfel, deopotrivă, ca o prelungire a unei stări profunde de trăire a faliei tragice din viața poetului, dar și ca o iluminare interioară, în care el are revelația unei realități miraculoase: după cum – ca să parafrazez o formulă celebră – în fiecă lucră afirmația și negația sunt la fel de adevărate, în orice sfârșit e și un început. Ca și la Ștefan Augustin Doinaș, poemele lui Eugen Dorcescu poartă amprenta baladescului, cu – în prim plan – imaginea cavalerului medieval îngenuncheat, dar nu învins, înfășurat în misterioasa mantie a suferinței, pornit în deslușirea

sensurilor unei ireparabile dispariții/pierderi. Cu deosebirea că perspectiva solipsistică este mai evidentă, croiala versurilor mai aspră, accentele raționale mai consistente și încărcătura mistico-magică mai pregnantă”.

(Marian Odangiu)

„Sunt atât de frumoși psalmii originali ai lui Eugen Dorcescu, încât cu greu mă pot opri asupra unuia sau altuia, fără a avea o strângere de inimă că aș face o mare nedreptate celorlalți. Toți sunt la fel de bogați în simțăminte, în idei și la fel de muzicali, ultima calitate luând naștere dintr-o meșteșugită îmbinare între elementele de prozodie, știut fiind că Eugen Dorcescu este un făurar de rime rare, de incantații ce izvorăsc din ritmul și măsura versurilor”.

(Mariana Pășlea)

„Dentro de mis limitados conocimientos sobre la lírica rumana, la poesía de Eugen Dorcescu se me ha presentado como una de las más sólidas. Vayan como ejemplo sus **Elegías Rumanas**. Para Terry Eagleton, las dos dimensiones del poema, su lenguaje y lo que él llama «la exploración moral», no necesitan estar internamente relacionadas. El paradigma de la poesía ocurre cuando las dos aparecen juntas, cuando el uso de las palabras — inventivo, agradable, inusual o sorprendente — nos ofrece una comprensión renovada de una experiencia o

una situación. Pero no toda la poesía funciona así todo el tiempo. Suponer que siempre vamos a encontrar la vivacidad del significante junto a la profundidad y sutileza del significado es quizás «una muestra de exagerado optimismo». Pues bien, la poesía de Dorcescu podría ser un ejemplo de ese «exagerado optimismo» del que habla Eagleton. Expansiva en su forma, con un ritmo a veces jadeante, sin evadir lo coloquial y sutilmente narrativa pero llena de imágenes que producen ese efecto de extrañamiento que observaban los formalistas rusos, tiene a su vez una hondura existencial poco frecuente. En cada texto Eugen Dorcescu abre «el frasco de las esencias» y lo que en apariencia resultaría anecdótico cobra vuelo metafísico. Vuelo y hondura son los puntos de referencia de su «geografía lírica». Entre uno y otro, lo que existe es el poema.

*

În limita cunoștințelor mele despre poezia românească, poezia lui Eugen Dorcescu mi-a fost prezentată ca una dintre cele mai solide. Luăm ca exemplu **Elegías Rumanas**. Pentru Terry Eagleton, cele două dimensiuni ale poemului, limbajul său și ceea ce el numește «explorare morală», nu trebuie să fie legate în interior. Paradigma poeziei apare atunci când cele două apar împreună, când utilizarea cuvintelor – inventive, plăcute, neobișnuite sau surprinzătoare – ne oferă o înțelegere reînnoită a unei experiențe sau situații. Dar nu toată

poezia funcționează așa tot timpul. A presupune că vom găsi întotdeauna vivacitatea semnificantului împreună cu profunzimea și subtilitatea semnificatului este poate «o mostră de optimism exagerat». Ei bine, poezia lui Dorcescu ar putea fi un exemplu de acel «optimism exagerat» despre care vorbește Eagleton. Expansivă în forma sa, cu un ritm uneori sufocant, fără a se sustrage colocvialității și subtil narativă, dar plină de imagini care produc acel efect de singularizare și surpriză, pe care l-au observat formalistii ruși, această poezie are și o profunzime existențială rar întâlnită. În fiecare text, Eugen Dorcescu deschide «flaconul de esențe» și ceea ce pare a fi anecdotic capătă zbor metafizic. Zborul și adâncimea sunt punctele de referință ale «geografiei sale lirice». Între unul și altul, ceea ce există este poemul”.

(*Guillermo Eduardo Pilla*)

„«Poet religios» nu e, totuși, Eugen Dorcescu, în sensul limitat-convențional al calificativului, ci mai degrabă unul al stării de religiozitate, în sens goetheean-blagian. Adevărata religiozitate poetul o transmite, însă, prin intermediar biblic, în excelentele transpuneri în versuri ale *Psalmilor* și *Eclesiastului*, unde sunt recuperate, cu o vigoare nouă, dexteritatea și rafinamentul articulațiilor discursive din mai vechile poezii, cu echilibrarea deplină a cuvântului arhaic cu cel neologistic”.

(*Ion Pop*)

„Pentru final, aş fi dorit să găsec, în adâncul sufletului, un şirag de mărgăritare, care să surprindă frumuseţea, profunzimea şi măreţia *Îngerului Adâncului*, structurat pe capitole cu denumiri biblice mai mult decât sugestive. Întrucât nu am reuşit să însăilez un cuvânt pe măsură, Vă rog să-mi permiteţi, MAESTRE – dacă Vă pot numi aşa – , să închei cu un citat minunat, în care graţi, ca nimeni altul, despre sătenii străvechiului sat Clopotiva, în care am copilărit, din rândul cărora fac parte şi neamurile mele: «... mă gândesc că pe noi, pe toţi, ne salvează, poate, de mânia divină, acele femei simple din Clopotiva, pe care le-am văzut, de Rusalii, la Cincizecime, îndreptându-se, curate, smerite, înnobilate de credinţă, mergând grăbite, cu trandafiri în mână, spre biserică»”.

(Preot dr. Ionel Popescu)

„Cu toată modestia-i proverbială, Eugen Dorcescu nu e doar un inspirat scriitor, editor, redactor şi făuritor de carte, orator de mare fineţe şi subtil analist al vieţii Cetăţii, psalmist, pilduitor, pătruns de fervoare mistică, ins religios, «atlet al lui Hristos», ci şi un om cu o vastă experienţă culturală, care-l legitimează să vorbească în cunoştinţă de cauză despre subiectele (de cele mai multe ori inedite, autentice, originale, de mare forţă noocratică), pe care le abordează cu o acurateţe, o temeinicie şi o responsabilitate faţă de actul scris-vorbit rar întâlnite. Fără a fi prelat sau teolog, Eugen Dorcescu

se dovedește un inspirat estet și cărturar deschizător de drumuri în literatura română, un «performer» *concentrat pe lucrurile chintesențiale*, profunde, care, asemenea profetului din textele sacre, nu e bine primit (a se citi: receptat la adevărata-i anvergură de către confrății de breaslă) în țara sa”.

(Florin-Corneliu Popovici)

„Ca poet al cetății reale (una solară, «cucerită» în 1961, din care nu va pleca), dar și al celei imaginare (glorificând «arhitectura visului»), autorul timișorean vădea luciditate și virtuozitate, o geometrie raționalistă, o sensibilitate frământată și ferme opțiuni prozodice, dintotdeauna. Zbuciumul său interogativ (trecut prin lecturi metabolizate) și o experiență mistică proprie, care, inevitabil, l-a marcat, l-au apropiat de fiorul sacru. Evident, poetul era deplin familiarizat cu textele biblice (remarcase Valeriu Anania) și, intrând în această «atmosferă», el nu produce versificări de circumstanță, este atent la poeticitate și semnificații etice. Efortul său vibratil se va distanța de geometria rece, păstrând, însă, solemnitatea, cadența imnică, suflul neologizării; fiindcă poetul *re-crează*, într-un nou limbaj, teme și motive străvechi, cheltuind erudiție și aflând în credință reazemul. Călăuza/instanța nu este o voce exterioară, de vreme ce adevărul, prin iradiere divină, sălășluiește în noi. Dacă interogația raționalistă se dovedește, deseori, neputincioasă, cărțile sale încearcă să palpeze ființa

profundă și să cerceteze, dincolo de ea, tema transcendentului sau a avatarurilor, întâlnind întruchipări străvechi, venind, de fapt, spre sinele iscoditor. Ori, în alte volume *trăite*, cum ar fi, de pildă, *Nirvana*, să descopere durerea despărțirilor, constatând că absența e «mai greu de îndurat decât prezența»”.

(*Adrian Dinu Rachieru*)

„Textele dorcesciene, în versuri și în proză, impun respect și prețuire, atât prin formă, cât și prin conținut, având o multitudine de straturi de semnificație. Religiozitatea, trăirea mistică, iubirea se armonizează cu structurile stilistico-prozodice clasice sau moderne în care își găsesc expresia. Poeziile scot în evidență o desprindere de lumesc, o preferință pentru idealitate, o capacitate de transcendere a lumii și un vis metafizic, de natură pur spirituală. Ele oferă răspunsuri la întrebări existențiale, dar, mai ales, lansează alte și alte întrebări”.

(*Ana-Maria Radu*)

„Pocas veces habrá encontrado la experiencia de la *isla* una expresión más extrema y atrayente que la de este poema y su honda indagación espiritual. Y no es que falten precisamente los testimonios de esa experiencia. Pocas veces, en suma, podremos hallar como en la «insularidad /insondable» de *El camino hacia Tenerife* una prueba más fehaciente de que la isla es en realidad un espacio mágico, pero también, y ante todo, el «gran

camino»: un camino hacia la destrucción de toda dualidad, un camino hacia el espíritu. Dorcescu ha recorrido ese camino. Este poema es la prueba, en definitiva, de que, como se ha dicho alguna vez, no puede haber nada más numinoso que una isla.

[...] A propósito de Eugen Dorcescu, en otra ocasión he podido referirme, con palabras de Mario Luzi, a la «dialéctica entre la existencia y la esencia» que, como en otros significativos poetas europeos de su tiempo, marca una obra recorrida siempre por un designio de trascendencia, un designio en el que no es difícil rastrear muy hondas huellas de la literatura espiritual de Occidente. Y esta es, diría, la nota central de una poesía que, apoyada en esa tradición —¿podríamos llamarla «la tradición de lo sublime»?—, no deja de indagar una y otra vez en los pozos de la existencia, en su testimonio más puro. Este es, en suma, el testimonio que desde Rumanía nos ofrece hoy un poeta de voz inconfundible.

*

Rareori își va fi găsit experiența *insulei* o expresie mai «extremă» și mai captivantă decât cea a poemului acestuia și a profundeii sale scrutări spirituale. Și nu fiindcă ar lipsi mărturiile asupra acestei experiențe. În rezumat, rareori vom putea întâlni, precum în «insularitatea/insondabilă» a *Drumului spre Tenerife*, o mărturie mai convingătoare că insula este în realitate

un spațiu magic, dar, de asemenea, și înainte de orice, «marele drum»: un drum spre anularea oricărei dualități, un drum către spirit. Dorcescu a străbătut acest drum. Poemul său este, indubitabil, adevărat, că, așa cum s-a zis cândva, nu poate să existe nimic mai numinos decât o insulă.

[...] În ce-l privește pe Eugen Dorcescu, m-am referit, cu alt prilej, în formularea lui Mario Luzi, la «dialectica dintre existență și esență», care, ca la alți poeți semnificativi ai vremii sale, marchează o operă străbătută mereu de proiectul transcendenței, un proiect unde nu este dificil a identifica urme foarte adânci ale literaturii spirituale a Occidentului. Și aceasta este, aș spune, nota centrală a unei poezii care, întemeiată pe această tradiție – am putea-o numi «tradiția sublimului?» –, nu încetează să scruteze o dată și încă o dată profunzimea existenței, mărturia ei cea mai pură. Aceasta este, în rezumat, mărturia pe care ne-o oferă astăzi din România un poet cu o voce inconfundabilă”.

(Andrés Sánchez Robayna)

„În fond, textul lui Eugen Dorcescu stă la confluența faptului de cultură cu explozia metaforică a inspirației momentane. Poemele sunt eflorescențe metaforice, pornind de la elemente cândva înregistrate de memorie, peste care s-au sedimentat alți constituenți, totul degajându-se în unitatea poeziei. Poate de aici siguranța și

împlinirea oricărui elan, asemeni statuii tăiate abrupt în marmură, în linii sigure, fără ezitățile actului de elaborare [...] Scriitor cu un acut simț al aspirației spre metafizic, dovedit din plin în poeziile sale, Eugen Dorcescu nu se dezmente nici în *Jurnal* – «Simt, cu întreaga-mi ființă, cum trece timpul. Angoasa și sentimentul timpului – iată două dintre dimensiunile lăuntrice ale insului care sunt. Dimensiuni empirice. Căci aspirația metafizică, numai ea, e purtătoare de sens. Prin cele dintâi trăiesc. Prin aceasta exist, mă integrez, aparțin, sunt, voi fi, poate». Pentru a fi înțeles în adevăratele sale sensuri, *Jurnalul* nu poate fi citit orizontal, linear, ci prin toate structurile sale denivelate, așezate pe diverse straturi de interpretare și sens”.

(*Alexandru Ruja*)

„En sus poemas la repetición es una necesidad, un requisito exigido por su continuo asedio al misterio, rasgo éste que define su idea del poema y que reivindica la transcendencia entendida como un componente de la realidad. Andrés Sánchez Robayna ha explicado la huella de la mística y la tensión metafísica en su obra, «cuyo centro o eje es el ser frente a la eternidad». Por eso, conecta la preocupación de Dorcescu con la de Mallarmé, Luzi y Bonnefoy: esto es, con lo que llama «el lenguaje y el mundo de la más rica poesía europea de la modernidad».

*

În poemele sale, repetiția este o necesitate, o condiție impusă de neîntreruptul asediu asupra misterului, particularitate care definește ideea sa de poezie și revendică transcendența drept componentă a realității. Andrés Sánchez Robayna a explicat semnele profunde ale misticii și tensiunea metafizică din opera sa, «al cărei centru sau axă este ființa în fața eternității». De aceea, conectează preocuparea lui Dorcescu cu aceea a lui Mallarmé, Luzi și Bonnefoy: anume, cu ceea ce numește «limbajul și lumea celei mai bogate poezii europene a modernității»”.

(Jaime Siles)

„Stilul lui Eugen Dorcescu este cizelat până la limită, exprimă, prin cuvinte legate riguros, matematic și armonios, cu o muzicalitate internă proprie, un adevăr literar profund. Am putea spune că suntem în prezența unei poezii religioase, dar suntem și în prezența unei lirici existențiale, care forțează la maximum realitatea profundă, aducând în prim plan un adevăr experimentat de ființa umană. Cititorul se va putea racorda la trăirile redată în volum, va înțelege că există ceva mult mai mare în lume...”

(Constantin Stancu)

„Eugen Dorcescu este, de fapt, un stejar uriaș, la umbra căruia aerul este mai tare, soarele pătrunde mai viu, zilele se regăsesc mai colorate, nopțile împrumută parfum de poiene florale”.

(Gheorghe A. Stroia)

„Academia Hispanoamericană de «Buenas Letras» (adică de Beletristică, de Literatură) din Madrid, Spania, l-a primit în rândurile ei pe scriitorul român Eugen Dorcescu, conferindu-i titlul de Membru Corespondent. Astfel, începând din 21 martie 2023, concitadinul nostru este membru al acestei prestigioase academii spaniole. Tradus în numeroase limbi străine, membru al Filialei Timișoara a Uniunii Scriitorilor, Eugen Dorcescu, poet, eseist, critic literar, gânditor de excepție, este întâiul timișorean român în Academia Hispanoamericană de «Buenas Letras».

Cu această «știre» ar putea începe un eseu despre Eugen Dorcescu. Că e primul scriitor din România care cucerește Madridul. Aș începe mai de departe, fiindcă îl cunosc pe Eugen Dorcescu din 1961, că a scris cronică literară la revista «Orizont» - scria despre volumele de poezie «recente», după cum eu scriam despre volumele de critică, alături de Marcel Corniș Pop, că mi-a «îndreptat» unul dintre volumele mele despre «literatura exilului». Că e un mare poet, mi-a spus Mircea Ciobanu, chiar înainte de a-i apărea primul volum de

poezie. Se întâmpla la începutul anilor șaptezeci, când Eugen Dorcescu era unul dintre lingviștii «vii» ai orașului. Edițiile lui sunt extraordinare – ar putea fi reluate. După cum din primele sale volume de poezie ar putea fi auzit mesajul lui A. Philippide, Ion Pillat, al marilor poeți – aproape uitați – care se hrăneau din armonia cuvântului – din înțelesurile mesajului poetic. De la înțelesurile cuvântului Eugen Dorcescu a trecut la mesajele Cuvântului, dacă scriem că a devenit cel mai de seamă poet religios al nostru. Pornim de la observația că poemele sale despre Tată, despre Mamă, despre locul nașterii sunt despre Închinare. Călătoriile lui nu «descoperă», ci trăiesc Calea, Adevărul și Viața. Eseurile lui Eugen Dorcescu nu se despart de ceea ce spune Cartea Sfântă. Erudiția Poetului începe de aici. Recitesc volumul pe care mi l-a dăruit în 2020, «de Sânziene», «Elegías Rumanas. Obra reunida. Selección del autor Eugen Dorcescu». Nu și-a lăsat poezia la mâna traducătorului. Trebuia, în limba spaniolă, să se audă vocea lui.

A lui Eugen Dorcescu, scriitor exponențial pentru România începutului de secol”.

(Cornel Ungureanu)

Cuprins

- 5 CUVÂNT ÎNAINTE:
MIOZOTIS ȘI POEZIA MISTICĂ
DORCESCIANĂ (Mirela-Ioana Dorcescu)
- 17 MIOZOTIS
- 19 RĂSTIGNIRI (1 - 9)
- 31 SOLILOCVII (1 - 30)
- 65 REVELAȚII (LA CLOPOTIVA) (1 - 33)
- 103 CLIPE (1 - 28)
- 139 SICOMORUL
- 141 METAMORFOZE ȘI „EVOLUȚII” ÎN OPERA
LUI EUGEN DORCESCU (Livius Petru Bercea)
- 157 BIOBIBLIOGRAFIE – EUGEN DORCESCU
- 167 OPINII CRITICE (SELECTIV)

MIOZOTIS

Mirelei-Ioana

Spunea, cândva, sublimul Calderón
(În care veac, mileniu sau eon?),
Spunea-n viu grai, vedenie sau scris
Că viața omenească-i doar un vis.

L-am fost crezut? Sau nu l-am fost crezut?
Mă-ntreb dinspre sfârșit spre început.

Corabia-mi, trecând din val în val,
Se-apropie, treptat, de cellalt mal,
De țărurii tărâmului promis.
Ah! Lungul drum n-a fost decât un vis.

Adorm pe brațul tău, Miozotis!

EUGEN DORCESCU
(18 Martie 2023)

